

Rosa Venäläinen ja Pekka Pernu
Rantakartanontie 7 H 206
00910 HELSINKI
rosa.venalainen@helsinki.fi
pekkapernu@luukku.com

HELSINKI 15.5.2011

LAPIN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS
PL 8060
96101 ROVANIEMI

MUISTUTUS KOSKIEN WPD-FINLAND OY:N AILANGANTUNTURIN TUULIPUISTON
YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMAA

HUOMIOITA YVA-OHJELMAN PUUTTEISTA

Nyt esitetyn yva-ohjelman perusteella herää kysymys, tietävätkö hankevastaavat mitään paikallisista oloista, maisemista, luonnonoloista, asutuksesta ja loma-asutuksesta, elinkeinorakenteesta mukaan lukien matkailu ja poronhoito tai alueiden virkistyskäytöstä mukaan lukien alueiden käyttö metsästykseseen.

Tämäkin hanke on pahasti ristiriidassa muiden, myös maakuntakaavaan perustuvien maankäyttömuotojen - kuten virkistystyksen, poronhoidon ja matkailun - kanssa. Kohdassa 7.3 sanotaan vaikutusten arvioinnin perustuvan mm. voimassa oleviin maankäytön suunnitelmiin. Huomautamme, että yksistään voimassa olevan maakuntakaavan mukaan tämä hanke on aivan kestävämmällä pohjalla ja toteuttamiskelvoton.

Seudulla ei ole (eikä missään Lapissa) muita vastaavia näin keskeisellä paikalla järvimaisemassa sijaitsevia tuntureita käytettävissä esim. virkistyskäyttöön. Poronhoidon ja matkailun osalta aluetta ei myöskään voida korvata vastaavilla alueilla. Poronhoidon osalta tämä hanke (yhdessä etenkin Kuusivaara-Mömmövaara hankkeen kanssa) pirstoisi pahasti porojen käyttämiä alueita. Matkailun osalta pohjoisen napapiirin kohdalla sijaitseva, Kemijärveen maisemallisesti työntyvä Ailankatunturi ja ylipäätään koko Ailanganselkä on ainutlaatuinen alue, jota ei voida korvata millään muilla alueilla.

Ailankatunturin väitetään alustavien arvioiden mukaan soveltuvan tuulivoimatuotantoon monesta eri näkökulmasta hyvin, mutta tosiasiallisesti juuri mitään muita näkökulmia kuin energiayhtiön hyöty ei ole huomioitu. Edes alustavia arvioita tai selvityksiä ei esitetä. Tarkasteltaessa muita näkökulmia kuin energiayhtiön voitontavoittelua toistaiseksi voimassa olevan tukipolitiikan välityksellä, ei nyt esitetystä yva-ohjelmasta millään selviä, miksi ja minkä seikkojen takia juuri Ailankatunturi on valittu hankealueeksi.

Sitä paitsi ristiriidassa sen kanssa, että Ailankatunturi olisi niin sopiva paikka tuulivoimatuotannolle on se, että yva-ohjelmassa sanotaan ympäristövaikutusten arvionnista annettua lakia sovellettavan hankkeisiin, joista saattaa aiheutua merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Toisin sanoen niitä

merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia olisikin - jos kyse olisi ympäristön ja asukkaiden kannalta haitattomasta hankkeesta, silloinhan koko yva-prosessia ei tarvittaisi!

Myös kohdassa Hankkeesta vastaava sanotaan, että ympäristönäkökohdat huomioidaan hankkeiden kaikissa vaiheissa. Jos ympäristönäkökohtia olisi ajateltu edes aavistuksen verran, tähän hankkeeseen ei olisi ollenkaan ryhdytty!

Ihmetystämme herättää se, että kohdassa 6.1. sanotaan tehdyn Oiva-tarkastelun, josta selviää mm. kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaat kohteet sekä luonnonarvoiltaan merkittävimmät kohteet hankealueen läheisyydessä, mutta silti hanketta on lähdetty jatkamaan. Ylipäätään esiarviointi vaikuttaa olevan todella heikolla pohjalla, esimerkiksi maastokäyntejä ei ole tehty lainkaan ja käytännössä katsoen luontoarvoistakin vain lepakoista ja muista linnuista on maininta.

Kohdassa 8 väitetään, että tähän mennessä tehtyjen selvitysten ja olemassa olevien tietojen perusteella Ailangantunturi soveltuisi tuulivoimala-alueeksi hyvin. Kuitenkaan edellä mainituista selvityksistä ja tiedoista ei lukija saa riittävää informaatiota (mitä selvitetty, missä ja milloin selvitetty, kuka selvittänyt ym.), vaikka lukisi yva-ohjelman läpi kuinka tarkasti lähdeaineistoliitteinen. Selvitykset ja niihin viittaaminen on kautta linjan puutteellista, maastokäyntejä ei ole tehty eikä olemassa olevaakaan tietoa ole riittävästi hyödynnetty.

Kaikki oleellinen olemassaoleva tieto sanotaan esitettävän yva-selostuksessa, vaikka kautta linjan tuodaan esiin, että olemassaoleva tieto on hyvin vähäistä tai olematonta!

Kuinka voimme arvioida konsulttitoimiston ja yva-konsultin pätevyyttä ja osaamista, kun meille ei siitäkään anneta mitään tietoja.

Jo johdanto-osassa todetaan, että ko. hankkeen vaikutus etenkin yhdessä muiden vireillä olevien hankkeiden kanssa olisi alueen luonnetta merkittävästi muuttava. Tosiasiassa vaikutukset olisivat vähintäänkin seudullisia. Johdanto-osassa sanotaan, että vaikutuksia linnustoon ja maisemaan tulee selvittää edelleen, mutta muista tärkeistä seikoista ei sanota tässä halaistua sanaa, esimerkkinä muut luontoarvot ja meluhaitat ja haitat ihmisten kannalta. Meluhaitat etenkin yhdessä muiden hankkeiden kanssa olisivat suurten korkeuserojen järvi- ja vaaramaisemassa todella pahat. Ihmisten asuin- ja elinympäristö turmeltuisi hyvin laajalti, poronhoidolle ja matkailuelinkeinolle koituvista haitoista puhumattakaan.

Kohdassa 3.1.1. Kansalliset tavoitteet todetaan, että tuulivoimarakentamisessa on pyrittävä laajoihin yhtenäisiin alueisiin. Nyt Kemijärvelle ollaan suunnittelemassa kuutta erillistä tuulivoimala-alueita, jotka sijaitsisivat todella pahasti levällään ympäri Kemijärveä, käsitetäänpä Kemijärvi sitten järvenä tai kaupunkina. Esimerkiksi Tunturipalon ja Ailankatunturin etäisyys on noin 60 km. Tämänkin seikan osalta olisi ehdottomasti odotettava Lapin liiton selvityksen valmistumista, jotta mahdolliset tuulivoimala-alueet voitaisiin sijoittaa koordinoitusti Lappiin eikä läiskä niitä mihin sattuu sen mukaan, mikä energiayhtiö ensiksi ehtii jonkin paikan haalimaan itselleen.

Käytetty termi "tuulipuisto" antaa harhaanjohtavan kuvan hankkeesta. Miksi käytetään termiä "tuulipuisto", vaikka em. termin käyttö on erittäin harhaanjohtavaa puhuttaessa ympäristöhaittojen osalta massiivisiin teollisuuslaitoksiin verrattavista tuulivoimaloista ja tuulivoimala-alueista, joiden rakentamista varten on pistettävä kaikki sileäksi hyvin laajalta alueelta.

Huomautamme, että jos kyseiset tuulivoimalat toteutuvat, saksalaiseen konserniin kuuluva energiayhtiö saisi toistaiseksi voimassa olevan tukipolitiikan johdosta suomalaisten veromaksajien ja sähkökuluttajien tukea varsin mittavasti.

Nyt esitetyssä yva-ohjelmassa ei sanota, kuka maksaa käytöstä poistosta koituvat kulut ja ylipäättään vastaa käytöstä poistosta jälkien siivoamisineen? Kohdan 2. mukaan Wpd Finland Oy toimii tuulivoimahankkeiden kaikissa vaiheissa sijoituspaikkojen etsimisestä tuulipuiston käyttöön saakka, mutta käyttövaiheen ja poistovaiheen vastuunkantajista ei sanota mitään.

Jälleen kerran yva-ohjelma tiedotustilaisuuksineen putkahtaa esiin "mukavasti" ennen pyhiä / vapaita - tiedotustilaisuus pidettiin juuri pyhien alla pääsiäisviikolla, ja pääsiäispyhät ja vappu on kuulemamme mukaan vietetty monessa perheessä tähän asiaan perehtyen.

Tuulivoimalahankkeiden vaikutuksista annetaan kautta linjan harhaanjohtavan positiivinen käsitys, asioita esitetään tarkoitushakuisesti ja negatiivisia vaikutuksia vähätellään tai jätetään tuomatta esiin – esimerkkeinä edellä mainitusta tarkoitushakuisuudesta nyt esitetyssä yva-ohjelmassa sanotaan, että hankealueella ei tiedetä olevan erityisiä luonnonarvoja!! Yva-ohjelmassa on myös jätetty kokonaan mainitsematta, että joka suuntaan näkyvä Ailankatunturi on maakuntakaavan liitteen 6. kaukomaisemassa merkittävä lakialue ja merkittävä maisema!!

Kohdassa Arvioitavat ympäristövaikutukset puhutaan jälleen tarkoitushakuisesti vaikutuksista lähialueen maisemakuvaan, vaikka voimalat näkyisivät erittäin laajalle kaukomaisemassa. Meluhaittoista ei puhuta mitään, vaikka meluhaitta olisi korkeussuhteiden, järvenpintojen ja muiden vireillä olevien tuulivoimaloiden yhteisvaikutuksesta todella suuri! Myöskään välkkymisestä ei puhuta tässä kohden mitään, vaikka se ulottuisi vähintäänkin viiden kilometrin päähän etenkin pitkien varjojen vuodenaikoina ja toisaalta kesäisin aurinko paistaa Lapissa läpi yön.

Yhteisvaikutuksista Kemijärven muiden hankkeiden, Sallan ja muiden lähikuntien hankkeiden kanssa ei sanota juuri mitään, vaikka kyse on mahdollisesti hyvinkin merkittävästä seudullisesta vaikutuksesta mm. luontoarvoihin, ihmisten viihtyvyyteen ja elinkeinoihin (matkailu) liittyen.

Luontovaikutuksista pitäisi linnustovaikutusten lisäksi arvioida kunnolla myös vaikutukset muihin eläimiin, kasvillisuuteen ja luontotyypeihin sekä haittavaikutukset elinympäristöihin ja niiden pirstoutumiseen sekä ekosysteemeihin ja ekologisiin prosesseihin ja luonnon monimuotoisuuteen. Esimerkiksi vaikutukset maaperään ja myös sitä kautta kasvillisuuteen ja elinympäristöihin saattaisivat olla paikoin hyvinkin merkittäviä. Saukko ja karhu ovat luontodirektiivin liitteen IV lajeja, joiden elinympäristöjä ei saa hävittää eikä heikentää.

Tiesuunnitelmia ei ole edes esitetty. Miten voidaan arvioida tiestön ja sen rakentamisen ympäristövaikutuksia, kun ei ole mitään tietoa tielinjauksista. Esimerkiksi kohdassa 7.1 puhutaan voimala-alueesta ja voimajohdosta, tiestö on unohdettu kokonaan.

Ailankatunturin korkeuden ja jyrkät rinteet huomioon ottaen ihmettelemme, miten rekka-autoilla ylipäättään pystytään viemään voimalakomponentit tunturiin edes siinä tapauksessa, että rinteet pengerrettäisiin massiivisia serpentiiniteitä varten.

Tärkeätkin asiat on esitetty epätarkasti ja / tai tarkoitushakuisesti. Myös etäisyyksissä ja asuntojen lukumäärissä on kautta linjan puutteita.

Haittavaikutukset kännyköihin ja televisiokuvaan on selvitettävä.

Tosiasiallisia vaihtoehtoja ei nyt ole esitetty, vaikka yva-lainsäädännön mukaan tosiasiallisia vaihtoehtoja pitää esittää. Pitäisi olla **esimerkiksi hankkeen sijaintialueen ja turbiinien lukumäärän ja esim. voimajohdon ja teiden linjausten osalta vaihtoehtoja**, ja selvityksiä tosiasiallisiin vaihtoehtoihin perustuvien vaikutusten arvioinnista. **Alueen kehittyminen nollavaihtoehdon mukaan tulisi myös arvioida.** Viimeistään arviointiselostuksessa pitää olla **selvitys hankkeen ja sen vaihtoehtojen suhteesta maankäyttösuunnitelmiin sekä hankkeen kannalta olennaisiin luonnonvarojen käyttöä ja luonnon- ja ympäristönsuojelua koskeviin suunnitelmiin ja ohjelmiin.** (Söderman Tarja, Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi - kaavoituksessa, yva-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa, Helsinki 2003 Suomen ympäristökeskus, Vammala 2003).

Myös tähän hankkeeseen soveltuu seuraava seikka, josta Lapin Ely-keskus huomauttaa lausunnossaan Oxford Intercon Finland Oy:n hankkeita koskien:

Arviointiselostuksessa vaihtoehtojen riittävä vertailu on toteuttamiskelpoisuuden arvioinnin kannalta tarpeellista tehdä. Vaihtoehtojen vertailussa tulisi ilmetä, mitkä vaihtoehdon vaikutukset merkittävästi vaikuttavat toteuttamiskelpoisuuteen vahvistavasti, neutraalisti, heikentävästi tai kokonaan estävästi. Tulisi myös arvioida, onko vaihtoehtojen sijoituspaikat tehtyjen selvitysten jälkeen edelleen perusteltavissa ja ohjaako YVA-menettely valitsemaan ympäristövaikutusten kannalta parasta mahdollista vaihtoehtoa?

Selostuksessa hankealueen vertailu tulee tehdä tuulipuistoalueiden ympäristövaikutusten ja toteuttamisedellytysten osalta. Vertailussa tulisi esittää teknis-taloudelliset perusteet ja kyseisen hankkeen ympäristövaikutukset yksinään ja yhdessä muiden hankkeiden kanssa.

Nyt yva-ohjelmassa ainoana vaihtoehtona nollavaihtoehdon lisäksi pidetään sitä, että Ailangan tuulivoimaloiden myötä muka vältettäisiin kasvihuonekaasupäästöjä. Mitään muita näkökulmia esimerkiksi luonnon ja ympäristön raiskaamisen säästämiseksi ei esitettyssä yva-ohjelmassa tuoda esiin eikä pidetä relevantteina.

Vaikka nyt olisi pitänyt esittää menetelmäkuvaukset ympäristövaikutusten arvioimiseksi, menetelmäkuvauksia ei joko ole tai ne ovat niin hataria ja puutteellisia, että niiden perusteella ei voi arvioida menetelmien sopivuutta tarkoituksiinsa. Näin ollen yva-laissa ja sen asetuksessa edellytettyä ohjelman olennaista sisältöä on mahdoton arvioida.

Jos menetelmiä ylipäätään on esitetty, ei ole perusteltu, miksi juuri ko. menetelmät on valittu. Vaadimme selvitystä arviointimenetelmien arvioinnista, mm. soveltuvuudesta juuri kyseessä olevien hankkeen arviointiin kyseisellä luonnonmaantieteellisellä alueella.

Kohdassa 5.3. on erittäin tarkoitushakuisesti ja harhaanjohtavasti sanottu, että mielipiteitä ja kannanottoja voi esittää koko yva-menettelyn ajan yhteysviranomaisena toimivalle Lapin ely-keskukselle. Tosiasiassa Lapin ely-keskus ottaa huomioon vain ne mielipiteet ja muistutukset, jotka on saapuneet kulloisenkiin dead lineen mennessä.

KESKENERÄISTEN RELEVANTTIEN SELVITYSTEN PUUTTUMISESTA JA AIKATAULUSTA

Hankkeen aikataulusta huomautamme, että aikataulu saattaa olla liian kireä, sillä tarkoituksenahan juuri on arvioida hankkeita relevanttien selvitysten valossa.

Muiden muassa seuraavat selvitykset eivät ole vielä valmistuneet tai ainakaan niistä tai niiden lopputulemasta ei kerrota mitään. Uset tärkeät selvitykset ovat niin keskeneräisiä, että eivät ehdi palvella yva-prosessia eikä kaavoitusta toisin kuin kohdassa 4.3. väitetään. Kuitenkin selvitykset tulisi olla valmiina viimeistään yva-selostuksessa, jotta tätäkin hanketta pystyttäisiin kommentoimaan näihin olennaisiin selvityksiin perustuen.

- Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventointi ja päivitys on meneillään Ympäristöministeriön ohjaamana. Vuonna 2011 maisema-alueiden inventoinnissa ja päivityksessä on vuorossa Lappi.

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=365114&lan=fi&clan=fi>

Siten paikoista, joille tuulivoimaloita aiotaan nyt sijoittaa, on tulossa maisema-arvoja koskevaa tärkeää lisäinformaatiota lähitulevaisuudessa, mitä ehdottomasti täytyisi odottaa ennen kuin tässäkin hankkeessa edetään.

- Valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden mukaan tuulivoimarakentamisen osalta todetaan:

Maakuntakaavoituksessa on rannikko- ja tunturialueilla osoitettava tuulivoiman hyödyntämiseen parhaiten soveltuvat alueet.

Lapin liitossa on tekeillä selvitys tuulivoimala-alueiden sijoittamisesta Lappiin:

Maakuntainsinööri Juha Piisilän mukaan (sähköposti 03.01.2011)

Itä-Lapin maakuntakaavassa (lainvoima 25.11.2004) ei ole käsitelty tuulivoimaloiden alueita.

Itä-Lapin alueelle on laadittavan tuulivoimaselvitys (Lapin eteläisten alueiden tuulivoimaselvitys). Selvitysalue kattaa Länsi-Lapin, Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavojen alueet. Tavoitteena on löytää ko. alueelta maakunnan kannalta parhaiten tuulivoimatuotantoon soveltuvat alueet. Selvityksen tulisi olla valmis elokuussa 2011.

Tätä maakunnallista selvitystä olisi kaiken järjen mukaan syytä odottaa, ennen kuin tuulivoimala-alueiden kaavoituksessa mukaan lukien tämä hanke edetään Kemijärvellä.

- Lapin maakuntamuseo: Muinaismuistojen selvittäminen maastossa

Muinaismuistolain mukaan yleistä työhanketta tai kaavoitusta suunniteltaessa on **hyvissä ajoin otettava selkoa** siitä, saattaako hankkeen tai kaavoituksen toimeenpaneminen tulla koskemaan kiinteää muinaisjäännöstä. Lapin maakuntamuseon vaatimat selvitykset maastotöineen koskien voimala-alueen,

sähköasemien, voimalinjojen, teiden ym. alle jääviä alueita on tehtävä sellaisessa aikataulussa, että selvitykset ehtivät yva-selostukseen. Miten tämä aiotaan käytännössä toteuttaa aikataulullisesti, kun myös muut Kemijärvellä vireillä olevat tuulivoimalahankkeet edellyttävät muinaismuistojen selvittämistä maastosta?

- Lapin lennosto: Tuulipuistojen tutkahäirintää koskeva VTT:n selvitys

Tuulivoimalat saattavat aiheuttaa merkittäviä häiriötä lennonjohto- ja ilmapuolustustutkiin. Näin korkealla sijaitsevat tuulivoimalat aiheuttavat tutkahäiriöitä usean sadan kilometrin päästä. Tutka lähettää radioaaltoja, jotka heijastuvat takaisin kiinteistä mastoista ja pyörivistä roottoreista. Matalalla lentävät lentokoneet olisi siten mahdotonta tai hyvin vaikeaa erottaa näin syntyneistä tuulivoimalaperäisistä heijasteista. Nyt Kemijärvellä suunnitteilla olevat tuulivoimala-alueet sijoittuvat lähimmillään noin 50 km Olkkavaaran tutka-aseamista itään ja itäkoilliseen. Nyt suunnitteilla olevien tuulivoimaloiden (mukaan lukien tämä Ailangan alueelle ja myös Sallan, Posion ja Taivalkosken puolelle suunnitteilla olevien tuulivoimaloiden) muodostama kaari sotilaslennonjohtoalueen ympärille aiheuttaisi erittäin merkittävän haitan ilmaliikenteen turvallisuudelle ja ilmapuolustukselle.

- Natura-arvioinnit on kaiken järjen mukaan ehdottomasti tehtävä ennen kuin prosessi voi edetä.

- Pohjavesialuiden ja luokitusten tarkistamisselvitys, joka on aloitettu talvena 2010, on meneillään. Hankealueella on monia lähteitä ja lähteiden tiedetään osoittavan pohjaveden esiintymisalueita. Em. tarkistamisselvityksen lopputulemaa tulisi myös odottaa.

- Sosiaalisten vaikutusten ja ihmisten mielipiteiden arvioimiseksi vaadimme kunnollisia selvityksiä ja tutkimuksia (SOVA) Esimerkiksi ihmisten mielipiteiden huomioimisen vaatimaan työstämiseen ja johtopäätösten tekoon nyt esitetty tiukka aikataulu saattaa olla liian kireä.

- Tuulisuusmittaukset puuttuvat ja ovat keskeneräisiä.

Tuulisuusarviot perustuvat yva-ohjelman mukaan Tuuliatlakseen, eikä sen parempia tuulisuusmittauksia ole nyt käytettävissä. Kuitenkin yva-ohjelmassa tuuliolosuhteet sanotaan arvioidun hyväksi, vaikka arviot eivät perustu mittauksiin paikan päällä. Sitä paitsi tuulisuusolot vaihtelevat ko. alueella paljon vuodenaikojen mukaan, esimerkiksi kesäkuukausina on hyvin vähätuulista, heinäkuussa käytännössä katsoen täysin tyyntä. Tuuliatlaksen tuulen voimakkuustietoja tai muuta mittaustietoa ei ole esitetty ohjelmassa. Tuulisuusmittausten sanotaan käynnistyvän syksyllä 2011. Jos kerran yva-prosessi on tarkoitus saada päätökseen vuoden 2012 alkupuolella, miten ihmeessä tuulisuutta ehditään mitata ympäri vuoden? Kenties tarkoituksena onkin mitata tuulisuutta vain tuulisimpien syys- ja talvikuukausien ajalta, ja vetää sen perusteella (vääriä) johtopäätöksiä hankealueen tuulisuusoloista.

Kohdassa 6.4.4. sanotaankin, että tuulisuusarviot perustuvat vain Tuuliatlaksen tietoihin ja mallinnuksen myönnetään olevan vaikeaa. Tarkoitushakuisesti annetaan ymmärtää, että tuuliolosuhteet olisivat nyt esitettyjä arvioita paremmat, mikä kuitenkin perustuu pelkästään olettamuksiin. Pitäisi myös selvittää, kuinka monena päivänä (vuodessa ja eri kuukausina) tuulee liian vähän tai liian kovaa tuulivoimaloiden käytön kannalta (pysäytysnopeudet). Aiotaanko tuulisuusarvioissa ottaa huomioon lämpötilojen ja niiden vaihtelujen vaikutus ilman tiheyteen ja sitä kautta tuulisuusarvioihin?

Miksi tuulisuusmittaukset aiotaan rajoittaa vain tuulisimpiin kuukausiin syksyllä ja talvella??

Tuulimittaukset sanotaan tehtävän kaikuluotaukseen perustuvalla Sodar-laitteistolla. Ei laitteistosta eikä menetelmästä kuitenkaan anneta sen parempaa informaatiota.

Ylipäättään tässä(kin) hankkeessa yritetään mennä häntä edellä puuhun. Esimerkiksi Lapin Ely-keskuksen lausunnossa Oxford Intercon Finland Oy:n hankkeita koskien todetaan, että arviointiselostukseen tulisi sisältyä kaikki oleellinen saatavissa oleva tieto meneillään olevista selvityksistä (mm. ilmavalvonnan tutkaselvitys, Etelä-Lapin Rovaniemen seudun ja Itä-Lapin tuulipuistoalueiden selvitys ja valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet – inventointi ja päivitys). Ilmeistä on, että yleiskaavoitus(prosessi) ei mahdollista tämänkään hankkeen sijoittamista nyt esitetyllä tavalla.

TEKNISTALOUDELLISTEN SEIKKOJEN ARVIOINNEISTA JA LOGIIKAN ONTUMISESTA

Tuulivoimalat ja niiden vaatima infrastruktuuri, kuten tiestö ja voimajohdot, pitäisi vetää lähes rakentamattomalle alueelle, missä ei ennestään ole esimerkiksi kunnollista tiestöä. Voimaloiden pysäytysvaiheessa tarvitaan leveitä teitä rakenteiden kuljettamiseksi syrjäisiin paikkoihin. Myös muuntoasemat tulisi rakentaa korven keskelle. Tähän kaikkeen kuluisi paljon rahaa - kuinka paljon ja kenen kustantamana (välillisesti veronmaksajien kustantamanako) - se tulisi selvittää.

Ei ole teknistaloudellisesti järkevää sijoittaa ko. voimaloita näin kauas sähkön käyttäjistä, sillä sähkön siirtäminen näin kaukaa aiheuttaa siirtohävikkiä. Tulee selvittää kuinka suuri siirtohävikki olisi. Tuulienergian tuotto riippuu siitä, miten milloinkin sattuu tuulemaan. Vaikka välillä tulisi voimakkaastikin, ja tuulienergian tuotanto sen perusteella olisi tehokastakin, ei kaikkea tuotettua sähköä voida syöttää verkkoon, koska verkon kapasiteetilla on rajansa.

Käynnistys- ja pysäytysnopeuksien ulkopuolella olevilla tuulennopeuksilla tuulivoimala ei tuota yhtään mitään. Siten myös kova tuuli, joka puuskissa ylittää pysäytysnopeuteen, johtaa tuotannon alasajoon. Ilmastonmuutoksen myötä äärevät sääilmiöt yleistyvät. Myrskyt ajavat tuulienergian tuotannon yhä useammin alas sekä liian kovan tuulen nopeuden että turbiinien roottorien rikkoutumisten vuoksi. Edellä mainituista seikoista tulisi saada selvityksiä, jotta voisimme arvioida hanketta tältä kannalta.

Tuulienergia ei tuulisuusvaihteluiden ja verkon kapasiteetin rajoitusten takia voi olla vakavasti otettava vaihtoehto perusenergiantuotannon takaamiseksi. Ennen kaikkea tuulivoima tarvitsee jotain muuta energiaa oman tehonsa verran säätövoimaksi. Tuulienergian rooli ilmastonmuutoksen torjumisessa energiantuotannon välityksellä, esim. hiilidioksidipäästöjen vähentämisessä on mitätön, koska itse tuulienergialla ei edellä mainittujen seikkojen takia voida kuitenkaan ratkaista perusenergiantuotannon riittävyysongelmaa. Kuinka selvityksissä otetaan huomioon em. perustavaa laatua olevat teknistaloudelliset näkökohdat?

Roottorien jäätyminen / huurtuminen talvella on tärkeä tuulienergian tuotantoa haittaava tekijä etenkin näin pohjoisilla alueilla, kuten Kemijärvellä. Roottoreita olisi lämmitettävä huurtumisen / jäätyksen takia ja se pienentää tuotettua kokonaisenergiaa. Tulee selvittää, kuinka suuri haitta em. olisi. Lisäksi on otettava huomioon, että energiantuotantoon tulisi väistämättä katkoja melko lailla huoltotoimenpiteiden takia.

Huomautamme, että taulukossa 3.-1 esitetään tuulienergian tuotantoa tarkoitushakuisesti. Nimellistehon (laskennallinen arvio optimiolosuhteissa saatavasta energiasta, toisin sanoen mitä laitteista voidaan teoreettisesti saada irti) lisäksi olisi ollut syytä ilmoittaa todelliset tuotanto-arviot eli arviot käytännössä saatavasta energiasta, mikä hankealueen olosuhteissa lienee tuskin edes viidennes nimellistehosta. Lakikorkeuden lisäksi olisi ollut syytä ilmoittaa myös lakikorkeus merenpinnan yläpuolella sekä lakikorkeus suhteessa alueen keskikorkeuteen. Nettokäytettävyydestä huomautamme, että asiantuntijan (sähköalan DI) mukaan 95% on varsin huono, koska tuotanto olisi peräti 18 vuorokautta kokonaan pysähdyksissä. Vuotuinen käyntiaika eli milloin roottorit ylipäättään pyörivät olisi esitettyjen arvioiden mukaan 80-85 %. Arvioitu huipunkäyttöaika (28,5 % 104 vrk) eli aika jolloin voimalat jauhaisivat energiaa täysillä vaikuttaa asiantuntijan (sähköalan DI) arvion mukaan tarkoitushakuisen korkealta. Ihmetystämme herättää, miksi vuotuinen sähköntuotanto on ilmoitettu "netto, häviöt ml." - tosiasiallisesti kyseessä on vuotuinen sähköntuotanto bruttona.

Lokakuussa 2010 Suomen tuulivoimalakapasiteetti oli 124 voimalaa ja niiden yhteenlaskettu (nimellis)teho 169 MW lokakuussa. Nyt noin puolet tästä määrästä eli puolensataa voimalaa ollaan sijoittamassa Kemijärven alueelle järvi- ja jokimaisemaan. Pitäisi arvioida, kuinka monta prosenttia tai promillea nyt Kemijärven alueelle suunnitteilla olevilla voimaloilla saataisiin tuotettu Suomen sähkönkulutuksesta todellisuudessa. Entä mikä on tämän yksittäisen hankkeen hyöty-haittasuhde?? Ja kuinka suuri tai pieni olisi näin saatu hyöty suhteessa kaikkiin, jopa maakunnallisiin ja seudullisiin haittoihin.

Turbiinien ja niiden rakenteiden sekä muiden hankkeessa tarvittavien koneiden, kulkuneuvojen ja materiaalien valmistamisen ympäristövaikutuksia niiden koko elinkaaren osalta ei ole nyt arvioitu ollenkaan. Näiden hankkeiden osalta kyse ei ole mistään pikkunäpertelystä, vaan näin massiivisten hankkeiden ympäristövaikutukset myös tarvittavien rakenteiden, koneiden, kulkuneuvojen ja valmistusmateriaalien sekä niiden tuotantotapojen osalta on arvioitava ja otettava huomioon vertailuissa. Huomautamme, että em. asiasta löytyy myös tieteellistä tietoa, jonka perusteella voidaan vaivattomasti päätellä, että tuulivoiman hyöty-haittasuhde etenkin tässä nimenomaisessa hankkeessa menee erittäin pitkälle miinuksen puolelle.

Ei pidä paikkaansa, etteikö tuulienergiasta aiheutuisi kasvihuonepäästöjä, sillä tuulivoimaloiden valmistamisen lisäksi niiden osien kuljetukset sekä teiden ja muun infrastruktuurin rakentaminen on massiivista toimintaa, josta kaiken kaikkiaan koituu hyvin merkittävä hiilijalanjälki. Myös metsien ja kasvillisuuden raivaaminen vaikuttaa hiilen kiertoon, sillä raivatut metsät ja kasvillisuus ei enää pysty sitomaan hiiltä, sen sijaan niissä sidoksissa ollut hiili vapautuu.

Kautta linjan nyt esitetyssä yva-ohjelmassa väitetään tarkoitushakuisesti, että Ailangan tuulivoimaloiden myötä muka vältettäisiin kasvihuonekaasupäästöjä mukaan lukien hiilidioksidipäästöjä ja savukaasupäästöjä - vaikka kyseiset tuulivoimalat rakennettaisiinkin, kyse on sähköntuotannon kannalta niin marginaalisesta tuotannosta (huom! nimellistehojen mukaan laskettu ja todellisuudessa tuotettu tuulienergia eroavat merkittävästi), ettei sen takia mikään käytössä oleva päästöjä tuottava voimalaitos lakkaa olemasta. Kysymmekin, mistä suljetaan voimalat, joilla mukamas vältetään nyt esitetyt hiilidioksidipäästöt. Tai mitkä päästöt tuottavat voimalat jäisivät rakentamatta? Ainakaan Ailankatunturin päällä ei tällä hetkellä ole minkäänlaista voimalaa, joten ei sieltä voi tulla mitään päästöjäkään. Eikä Ailankatunturille ole suunnitteilla muita voimaloita, joiden hiilidioksidi- tai muita päästöjä pitäisi korvata.

Ihmetystämme herättää, mikä on siis nollavaihtoehdosta syntyvä ympäristökuormitus?

Jos yva-ohjelmassa nyt esitetyn ontuvan logiikan linjalle lähdetään, voidaan yhtä hyvin argumentoida, että teknistaloudellisen tehokkuuden ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen kannalta järkevintä olisi rakentaa ydinvoimala siihen Ailankatunturille!! (Näin ontuvan logiikan mukaan voisimme myös vaatia ruhtinaallisia korvauksia haitoista, jotka hankkeen toteutumisen myötä mahdollisesti tulevaisuudessa pilaisivat matkailubisneksemme kannattavuutta - mainittakoon, että oikeuskäytännössä yva-ohjelmassa esitetyllä kyseisellä ontuvalla logiikalla ei pitkälle pötkittäisi).

Sitä paitsi tuulivoima tarvitsee oman tehonsa verran säätövoimaksi jotain muuta energiaa, ja koska ydinvoimaloita ei voida tuulisuusvaihteluiden mukaan säätää vähän väliä 'isommalle ja pienemmälle' eikä Vuotoksen seuraajaa Kemihaaran allasta voida lainsäädännön perusteella rakentaa, kysymmekin, mistä tarvittava säätövoima otettaisiin? Vastaukseksi ei kelpaa, että jostain muusta tuulivoimalasta, jonka sijaintipaikalla sattuisi tuulemaan kun Kemijärvellä olisi tyyntä, sillä esimerkiksi kovilla pakkasilla ja kesäaikaan koko Suomi voi olla täysin tuuleton. Kun nyt tässä yva-ohjelmassa kautta linjan väitetään hankkeen vähentävän kasvihuonekaasupäästöjä, kysymmekin miten tämän tuulivoimahankkeen tarvitseman säätövoiman vaikutus päästölaskelmiin otetaan huomioon?

Tässä yva-ohjelmassa esitetyt arviot siitä, kuinka vähän tai paljon kyseiset tuulivoimalat tuottaisivat sähköä, perustuvat nimellistehoon - toisin sanoen arviot ovat täysin tuulesta temmattuja, sillä oikeasti saataisiin tuotettua energiaa tuskin edes viidennes nimellistehosta. Vuonna 2010 helmikuussa Suomessa oli 118 tuulivoimalalaitosta, joiden nimellisteho on 147 MW. Tämä on noin 0.3 % sähkön kokonaiskulutuksesta. Nimellisteholtaan kaikki Kemijärvellä suunnitellut tuulivoimalat vastaisivat laajimmankin hankesuunnitelman mukaan vain noin 0.18 % sähkön kokonaiskulutuksesta, mutta voimalat olisivat ympäristönäkökulmasta täysi katastrofi koko seudulle.

Mitä tulee Kemijärven kaupungin sähkönkulutukseen, voidaan todeta, että Lappi on energian tuotannossa jo nyt reilusti omavarainen (107 %) ja uusiutuvalla energialla täällä tuotetaan jo nyt yli 90 %. Tosin sanoen Kemijärven kaupungin sähkönkulutuksen vetäminen tähän yva-ohjelmaan on silmiin pistävän tarkoitushakuista. Valtaosa paikallisista ihmisistä ei halua uhrata kotiseutujaan 'energiareservaatiksi' tuulienergiayhtiöiden voittoja varten, olkoonkin, että Kemijärven yhteismetsä ja jotkut yksityiset maanomistajat rahanhimossaan kovaäänisesti ajavat näitä hankkeita eteen päin kuin käärmettä pyssyyn.

Kansallisista ilmastopoliittisista tavoitteista toteamme, että vuoden 2011 eduskuntavaalien tulos antaa ymmärtää, että kansa ei anna tukeaan Keskustapuolueen ja Vihreiden runnomalle ns. risupaketille. Mitä kansainvälisiin sitoumuksiin tulee, uusiutuvaa energiaa on olemassa muutakin kuin teknisesti äärimmäisen tehoton tuulivoimatuotanto, jota ei edes voisi olla olemassa ilman massiivista tukipolitiikkaa. Muualla maailmassa 'tuulivoima-hypeen' on jo havahduttu, esimerkkeinä Ruotsi ja Saksakin.

Vaikuttaa siltä, että tässä hankkeessa on päällimmäisenä motiivina ehtiä saamaan nopean alkajan bonuksena korkeampaa sähkön takuuhintaa, ja muusta viis veisataan. Ympäristönsä tuulivoimalat turmelevat useiden kymmenien kilometrien säteellä, roottorien silppuamista linnuista sekä ihmisten elinympäristön ja omaisuuden arvon menetyksistä puhumattakaan.

Yva-ohjelman kuvasta 3-1. jo nähdään, että tuulivoimatuotannon tavoite vuodelle 2020 ei ole alkuunkaan realistinen. Vaikka kaikki ulkomerellä olevat tuuliset ja muut teknistaloudellisesti kelvolliset alueet hyödynnettäisiin tuulivoimatuotannossa, on voimaloiden 'mahduttaminen' Suomeen silti varsin suuri ongelma. Kun jo (nimellistehon mukaan laskettuna) 0.18 % prosenttia sähkön kokonaiskulutuksesta vastaavien turbiinien (tällä hetkellä Kemijärvellä vireillä olevat hankkeet) sijoittaminen Kemijärven haja-asutusalueelle oikeutetusti herättää laajaa vastustusta - kuinka ihmeessä kuvitellaan tuhansia turbiineja sijoitettavan maahamme ilman että haitta-alueille jäävät ihmiset nousevat kapinaan? Jollei sitten luovuta tavallisten ihmisten perusoikeuksista kuten omaisuuden suojan periaatteesta suuren itänaapurin malliin, sillä maiden pakkolunastukset mm. voimalinjoja varten sekä kiinteistöjen arvon alenemiset tuulivoimala-alueilla ovat raakaa todellisuutta.

Kohdassa 3.4.4. sanotaan, että tuulivoimaloiden tekninen käyttöikä on noin 25 vuotta. Mikä tulisi olemaan tuulienergiayhtiölle yksittäisen voimalan (ja koko hankkeen) vuosittainen (elinkaaren kustannukset jaettuna käyttöikävuosilla) kustannus-hyötysuhde (rakennusaikaiset kustannukset, ylläpitokustannukset, kiinteistövero, maanvuokra, haittakorvaukset ym. ym.) laskettuna ilman mitään tukieuroja (syöttötarifit, investointituet ym. ym.) tai niiden kanssa?

ASUTUSTA HAITTA-ALUEILLA ON ENEMMÄN KUIN ANNETAAN YMMÄRTÄÄ

Yva-ohjelman sivulla 18 kohdassa 3.1.2. sanotaan hankkeen sijoittuvan riittävän kauas asutuksesta. Kuitenkin pikaisellakin karttatarkastelulla todetaan, että 2-4 km:n säteellä on 17 vakituista tai vapaa-ajan asuntoa. 4-6 km:n säteellä on 76 vakituista tai vapaa-ajan asuntoa ja Kemijärven seurakunnan leirikeskus. 2-6 km:n säteellä on 93 vakituista tai vapaa-ajan asuntoa sekä seurakunnan leirikeskus.

Kohdassa 6.2.2.2 mainitaan tarkoitushakuisesti vain hankealueen lähimmät yksittäiset asunnot, vaikka esimerkiksi 2-6 km:n säteellä on 93 vakituista tai vapaa-ajan asuntoa sekä seurakunnan leirikeskus.

Lähimpien kylien väitetään sijaitsevan noin 10 km:n etäisyydellä, vaikka todellisuudessa Lehtola sijaitsee 4 km etäisyydellä! Rytilahti sijaitsee noin 7 km:n etäisyydellä. Maakuntakaavan mukaan mm. Lehtola on keskuskylä (at-merkintä), jonka elinkelpoisuutta ja kehittymistä pidetään Itä-Lapin voimassa olevassa maakuntakaavassa keskeisenä.

Ailanganselän ja hankealueen itäpuolella noin 5 km:n päästä alkaa loma-asutukseen kaavoitettu (rantayleiskaava) alue, joka ulottuu mm. Lehtolaan, Rytilahteen, Jumiskonperälle ja Askanperälle. Em. rantayleiskaavan alueelle on osoitettu loma-asuntojen rakentamiseen soveltuvia tontteja ainakin 100 kpl.

Lisäksi Rytilahden puolella sijaitsee vähintäänkin viitisenkymmentä vakituista tai loma-asuntoa, joista on Askanselän yli suora näkymä tuulivoimala-alueelle (maisema-, melu- ja vilkkumishaitta). Esitetyssä yva-ohjelmassa jätetään kokonaan sanomatta, että hanke haittaisi todella pahasti joka suuntaan alueen vapaa-ajan asutusta ja loma-asutusta. Loma-asutusta / vapaa-ajan asutusta on lisäksi mm. Ailanganjärven rannoilla.

HANKKEEN SIJAINTI ON MAAKUNTAKAAVAN VASTAINEN

Kyseinen hanke on selkeästi voimassa olevan Itä-Lapin maakuntakaavan vastainen. Lapin Ely-keskuksen Oxford Intercon Finland Oy:n hankkeita koskevassa lausunnossa todetaan, että maakuntakaavaa määräyksineen on noudatettava. Meitä ihmetyttääkin, kuinka edes viitsitään ajatella näin maakuntakaavan vastaista hanketta.

Hankealueen sanotaan sijaitsevan lähimmillään kaksi kilometriä Kemijärven rannasta. Maakuntakaavan mukaan Kemijärven rannikko tältäkin kohdin kuuluu mv-alueeseen (mv-8401 *matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdealue, Itä-Lapin matkailualue*, joka on maakuntakaavan mukaan *valtakunnallisesti merkittävä matkailualue*), joten hanke on selkeästi maakuntakaavan vastainen. Sitä paitsi Ailangan- ja Askantunturit ovat (järvi)maisemassa todella hallitsevia elementtejä, ja **maakuntakaavan määräysten mukaan maisemallisesti aroille paikoille, kuten rantamaisemaa hallitseville kumpareille ei saa rakentaa**. Maakuntakaavan mukaan itse Ailankatunturi on merkittävä maisema ja myös kaukomaisemassa merkittävää lakialuetta.

Kohdassa 3.2. sanotaan hankealueen suuruuden olevan noin 400 ha, mikä laajuus jo antaa ymmärtää, että korkealla Ailangantunturialueen päällä järvimaisemassa kyse ei ole mistään pikku jutusta.

Ailangan-Askantunturi on osa yhtenäistä, laajaa ja lähes luonnontilaista Itä-Lapin erämaista aluetta. Noin 400 ha uhraaminen tuulivoimarakentamista varten pirstoisi pahasti nämä lähes luonnontilaiset ja ekologisesti arvokkaat toistaiseksi yhtenäisinä säilyneet alueet. Valtakunnallisissa alueiden käyttötavoitteissa korostetaan näiden yhtenäisten ja arvokkaiden luontoalueiden säilyttämistä. Myös Lapin Ely-keskuksen lausunnossa Oxford Intercon Finland Oy:n hankkeita koskien korostetaan valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden merkitystä maankäytön suunnittelussa. Tässäkään yva-ohjelmassa ei ole tunnistettu valtakunnallisia alueiden käyttötavoitteita riittävällä tavalla.

Ailanganniemi kuuluu valtakunnalliseen harjijensuojeluohjelmaan, mikä on myös merkittävä seikka tämän hankkeen toteuttamiskelvottomuuden kannalta.

Kaavoituskohdassa todetaan aivan oikein, että Ailankatunturia ei ole osoitettu maakuntakaavassa tuulivoimala-alueeksi. Edellä esitetyn perusteella sitä tuskin osoitetaankaan tuulivoimala-alueeksi. Sitä paitsi Lapin liitossa on meneillään tuulivoimala-alueiden sijoittamista Lappiin koskeva selvitys, jonka tuloksia on kaiken järjen mukaan odotettava.

Myös yva-ohjelman kuvasta 3-3. näkyy Ailankatunturin keskeinen sijainti (järvi)maisemassa ja kaukomaisemassa. Viiden kilometrin säteelle jäisi mm. valtakunnalliseen harjijensuojeluohjelmaan kuuluva Ailanganniemi Kemijärven seurakunnan leirikeskukseineen sekä Ottavaaran vanhojen metsien suojelualuetta, joka on myös Natura-aluetta sekä Lehtolan kylä ja Askanaavan dialogi-alue.

Myös kuvassa 7-1 näkyy selvästi hankkeen keskeinen sijainti järvi- ja vaaramaisemassa. Samoin kartasta käy ilmi, että nyt esitetyssä yva-ohjelmassa on haittavaikutusalueen kokoa vähätelty ja annettu haittavaikutusalueen laajuudesta tarkoitushakuisen vähättelevä käsitys. Miksi Suomen valtakunnallisesti merkittävä matkailukeskus (RM-merkintä maakuntakaavassa) on jätetty pois karttaesityksestä?

Kuvassa 3-2. esitetään tuulivoimala-alueen sijainti suhteessa Kemijärven keskusta ja Luusuan kylään, mutta esimerkiksi Lehtola, Suomu, Räisälä, Ryttilahti ja Soppela jäävät esittämättä, vaikka em. kylät ja Suomen matkailukeskus nimenomaan jäisivät pahasti tuulivoimaloiden haitta-alueelle.

Kuvasta 3-4. huomataan, että tuulivoimala-alue turbiineineen sijoittuisi tunturialueen päällä olevien lampien ja lähteiden päälle ja välittömään läheisyyteen. Nyt esitetyssä kuvassa 3-4. esitetään viisi turbiinia sijoitettavan aivan alueen rajalle. Näistä rajalle sijoitettavista turbiineista kaksi tuli dialogialueen rajalle. Vaikka turbiinien sijoituspaikkoja sanotaankin voitavan muuttaa 'lennossa' prosessin aikana, ihmettelemme suuresti, kuinka millään sijoittelulla saataisiin tubiinit mahtumaan kyseselle kartalla yhtenäisellä viivalla rajatulle alueelle.

Ailangan- ja Askantunturin lähiympäristöineen todetaan yva-ohjelmassa olevan tärkeää virkistysaluetta. Ailangantunturin todetaan olevan maakuntakaavan mukaan erityistä virkistysaluetta. Kemijärvi järvenä ja lähistöllä sijaitseva Ailanganniemi ja Lehtolan-Ryttilahden kyläalue vielä korostavat Ailangantunturin alueen arvoa virkistyskäytössä.

Kaukomaisemassa visuaaliset ja meluhaitat (myös välkkyminen) ulottuisivat hyvin laajalle: maisemahaitta ulottuisi näin keskeiseltä paikalta joka puolelle Kemijärven ympärillä olevaan asutukseen. Jo yksistään tämä kyseinen hanke turmelisi toteutuessaan koko Kemijärven (järvenä käsitettynä) alueen.

Nyt esitetystä yva-ohjelmasta käy ilmi, että hankkeen sijoituspaikan luonnonolosuhteet ja suojeluarvot eivät ole lainkaan vaikuttaneet sijoittamispäätökseen. Ei edes haittavaikutuksia asutuksen osalta ole käytännössä katsoen huomioitu ollenkaan. Sen sijaan tuulivoimaloita aiotaan rakentaa paikoille, jotka ovat erityisen herkkiä ja haavoittuvaisia niin luonnon kuin järvisen tunturi- ja vaaramaiseman kannalta. Jo ennalta voi päätellä, että esimerkiksi meluhaitta estää tuulivoimaloiden rakentamisen nyt suunnitteilla oleviin paikkoihin, sillä meluhaitan osalta täytyy ottaa huomioon mm. loma-asutusalueet ja luonnonsuojelualueet.

Maakuntakaavamääräykset ovat osa oikeusvaikutteista maakuntakaavaa. Maakuntakaavamääräysten mukaan:

Meluhaittojen ehkäisemiseksi ja ympäristön viihtyisyyden turvaamiseksi maankäytön, liikenteen ja rakentamisen suunnittelussa sekä rakentamisen lupamenettelyissä on otettava huomioon valtioneuvoston päätös melutasojen ohjearvoista.

Maakuntakaavan laatimiseen aikaan tuulivoimaloita ei osattu ottaa huomioon. Muiden Kemijärvellä nyt vireillä olevien tuulivoimalahankkeiden meluhaitoista Lapin Ely-keskus on lausunut, että em. melun ohjearvot eivät ole tuulivoimaloiden meluhaittojen arvioinnin osalta riittäviä.

Parempi paikallistuntemus olisi kenties estänyt tähän hankkeeseen ryhtymisen. Kun vaikutusten arviointi on kuitenkin käynnistetty, selvitysten laatuun ja kattavuuteen on syytä kiinnittää erityistä huomiota. Kaikkien asiaa koskevien, mutta vielä tekeillä olevien selvitysten valmistumista ja lopputuloksia on syytä odottaa ennen kuin prosessia jatketaan.

Voimassa olevassa Itä-Lapin maakuntakaavassa korostetaan luonnon- ja kulttuuriympäristöjen vaalimista, mitä pidetään myös tärkeänä matkailun vetovoimatekijänä. Nyt suunniteltu tuulivoimala-

alue sijoittuisi edellä mainitun kannalta erittäin haitallisesti Kemijärven eteläistä rantamaisemaa hallitsevalle komeimmalle tunturille. Kuitenkin maakuntakaavassa painotetaan mv-alueiden eli matkailun vetovoima-alueiden, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueiden kehittämistä.

*Kehittämismerkinnällä mv osoitetaan matkailun tai virkistykseen kehittämisen alueidenkäyttöisiä periaatteita. Itä-Lapin maakuntakaavassa on annettu mv-alueelle **maankäyttöluokkaa koskeva määräys:***

Aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena.

*Osa-aluemerkinnällä **ma** pääasiallisen maankäyttöluokan päälle osoitetaan valtioneuvoston päätöksen (Vnp. 5.1.1995) mukaiset **valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, luonnonsuojelulain mukaiset maisema-alueet, valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöalueet sekä maakunnallisesti tai seudullisesti arvokkaat alueet.** Maakuntakaavassa on annettu **maankäyttöluokkaa koskeva määräys:***

” Alueen suunnittelussa on turvattava merkittävien kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilyminen.”

Kehittämiskeinoina todetaan mm. arvokkaiden kulttuuriympäristöjen vaaliminen ja hoitaminen sekä luonnonmaisemien huomioon ottaminen. Merkittäviksi matkailualueiksi mainitaan mm. suuret jokilaaksot ja **järviaalueet. Keskuskylien (at) ja ma-alueiden** merkitystä korostetaan.

Maakuntakaavan mukaan Kemijärveä tulisi siis kehittää Itä-Lapin muiden seutujen kanssa yhdessä merkittävänä luonto- ja kulttuuriympäristön aluekokonaisuutena, mikä olisi myös sosiaalisesti kestävä kehitys ja auttaisi hyvän ja viihtyisän elinympäristön ylläpitämisessä. Myös merkittävien, jopa valtakunnallisesti merkittävien maisema- ja kulttuuriperintöalueiden ja kohteiden suojelua korostetaan.

Toistaiseksi yhtenäisenä säilyneiden, ylikunnallisestikin ja ylimaakunnallisesti merkittävien luonnonalueiden ja virkistyskäyttöalueiden verkostojen kannalta nyt esitetty tuulivoimama-alue niin yksin kuin yhdessä muiden vireillä olevien hankkeiden kanssa sijoittuisi erittäin harmillisesti. Myös valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa korostetaan yhtenäisiä luontoalueita, yksistään leveiden teiden tekeminen pilaisi toistaiseksi yhtenäisenä säilyneen luontoalueen. Maakuntakaavassa painotetaan ekologisesti tärkeitä luonnonalueita, alueiden virkistyskäyttöä ja monikäyttöä, vaikka alueita ei olisi suoraan edellä mainittuihin maankäyttöluokkiin osoitettukaan.

Maankäyttöratkaisut tulisi olla myös sellaisia, ettei niistä aiheudu *kohtuutonta haittaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle.*

Maakuntakaavaan on merkitty tärkeät maisemakohteet:

Itä-Lapin maakuntakaavassa kaavaselostuksessa liitteessä 6 on kartta Maisemaselvityksen kohteet, missä on merkitty mm.

- kaukomaisemassa merkittävät lakialueet
- merkittävät maisemat
- maisemallisesti merkittävä ympäristö

- kulttuuri[maisema]

Karttaan on merkitty mm. Ailangan-Askan alue (kuten myös Kuusivaara-Mömmövaara, Iso Severivaara, Juujärvi, Tunturipalo sekä laajalti Untamonselkä ja Kangaslamminvaaran alue) kaukomaisemassa merkittäväksi lakialueeksi ja merkittäväksi maisemaksi. Kulttuurimaisemia on pitkin Kemijokivartta: etelässä päin mm. Juujärvi ja Luusua. Juujärvi on myös valtakunnallisesti merkittävä kulttuurimaisema-alue.

Maakuntakaavan selostusosassa lukee kohdassa

[s. 34, sivunumerointi maakuntakaavan pdf-version mukaan]

4. Maakuntakaavan valmistelu

Kaukomaisemassa merkittävien rinteiden ja lakialueiden merkitsemistä kaavakarttaan informaatiomielessä harkittiin, mutta ne päätettiin esittää vain liitekartalla. Samoin tehtiin myös tärkeiden lintualueiden osalta.

Lintualueiden eli FINIBA-alueiden osalta todetaan liitteessä 10, että ko. alueita ei katsottu tarkoituksenmukaiseksi esittää kaavakartalla vaan selostuksen teemakartalla, koska [maakuntakaavan laatimisen aikaan] maakuntakaavalla ei ole osoitettu sellaista maankäyttöä, joka uhkasi tärkeitä lintualueita. Edellä mainitusta voidaan vetää johtopäätös, että maakuntakaavalla ei ole osoitettu myöskään sellaista maankäyttöä, joka uhkasi kaukomaisemassa merkittäviä maisemia, rinteitä ja lakialueita. Myös maakuntakaavan selostusosassa viitataan kaukomaisemassa merkittävien rinteiden ja lakialueiden merkitsemiseen kaavakarttaan. Näin yleiskaavoituksellakaan ei saa osoittaa sellaista maankäyttöä, joka uhkasi ko. kaukomaisemassa merkittäviä paikkoja tai muutoin yleiskaava on ristiriitainen maakuntakaavan kanssa, mitä se ei lainsäädännön mukaan saa olla.

Maakuntakaavan määräysten mukaan:

[s. 37]

Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt sekä kiinnitettävä erityistä huomiota rakennetun ympäristön laatuun.

Tämän vaikutuksesta asumisviihtyvyys ja matkailullinen vetovoima kasvavat, perinnebiotooppien säilymismahdollisuudet paranevat, kulttuurimaiseman säilymismahdollisuudet paranevat ja rakennetun ympäristön laatu nousee.

Maakuntakaavamääräysten mukaan:

[s. 88]

Maisemallisesti herkillä alueilla, kuten vaara- ja tunturialueilla, jokien ja järvien rannoilla sekä pääteiden, matkailukeskusten, retkeilyreittien ja taajamien läheisissä metsissä metsänkäsittelytoimenpiteet on suunniteltava huolellisesti ottaen huomioon maiseman ominaispiirteet ja pyrittävä välttämään suuria muutoksia.

Tämän vaikutuksesta *luonnonmaisemien arvokkaimpien osien säilymismahdollisuudet paranevat sekä asumisviihtyvyys ja matkailullinen vetovoima kasvavat.*

Jos metsänkäsittelytoimenpiteissäkin on maakuntakaavamääräysten mukaan otettava huomioon maisema ominaispiirteinen ja pyrittävä välttämään suuria muutoksia, **on erittäin paljon rankempia muutoksia maisemaan aiheuttavien tuulivoimaloiden sijoittamisen suhteen oltava kaiken järjen mukaan vielä varovaisempi.**

Maakuntakaavan määräysten mukaan:

[s. 38]

Rakennuksia ei tule suunnitella sijoitettavaksi maisemallisesti aroille paikoille, kuten kapeisiin niemenkärkiin ja kannaksille sekä rantamaisemaa hallitsevien kumpareiden huipulle.

Maisemallisesti arkoja paikkoja, joille tuulivoimaloita nyt pyritään kaavoittamaan ja sijoittamaan, on myös Ailangan-Askan alue. Jollei Ailankatunturi ole rantamaisemaa hallitseva kumpare ja vielä hyvin iso sellainen niin mikä sitten olisi ?. Ailankatunturi näkyy kaukaa järveltä monesta suunnasta ja hallitsee rantamaisemaa ollen sen kohokohta.

Em. määräyksen tarkoituksena on kiinnittää huomiota rakentamisen sovittamiseen maisemaan, jolloin vaikutuksina virkistysmahdollisuudet ja matkailullinen vetovoima lisääntyvät sekä maiseman arvokkaimpien osien säilymismahdollisuudet paranevat. Toteuttamisvälineinä on maakuntakaavan mukaan mm. yleiskaava.

Maakuntakaavan mukaan:

*Maisema-alueet ja muut maisemalliset herkät alueet ovat erityisen tärkeitä mm. paikallisille asukkaille ja matkailijoille esimerkiksi näköalapaikkoina. **Tulisi välttää paikkoja, joissa rakennus eniten muuttaa maisemaa tai jotka ovat tärkeitä yleisen virkistyksen kannalta.** Määräys toteutuu yleis- ja asemakaavoituksen sekä lupamenettelyn kautta.*

*Muun muassa **Sähkölinjat** tulisi sovittaa maisemaan niin, etteivät ne ylitä kauas näkyviä lakialueita eivätkä pääteitä tai vesistöjä maisemallisesti aroista kohdista. Sähkölinjojen suunnittelussa ja rakentamisessa tulisi varautua maisemaan sovittamisesta mahdollisesti syntyviin lisäkustannuksiin.*

*Maakuntakaavan mukaan maisemat ja kulttuuriympäristöt ovat tärkeitä asukkaiden viihtymiselle ja matkailulle. Erityisen tärkeää näiden määräysten huomioon ottaminen on maakuntakaavan **ma-alueilla** (kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue) ja **mv-alueilla** (matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue).*

Maakuntakaavassa kohdassa maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaisten vaikutusten arviointi korostetaan, että mv-alueisiin kohdistuvien kaavamääräysten vaikutuksena tavoitellaan mm. **luonnon- ja kulttuurimaiseman vaalimista** matkailun vetovoimatekijänä sekä **luonnonarvojen vaalimista** matkailun vuoksi. Mk-alueiden eli maaseudun kehittämisen kohdealueiden osalta kaavamääräysten vaikutuksina mainitaan **kulttuurimaiseman säilyminen elävänä kohdealueilla sekä ympäristön viihtyisyyden kehittyminen.** At-alueiden eli keskuskyläiden osalta kaavamääräysten vaikutuksina mainitaan mm. **kulttuurimaiseman säilyminen elävänä keskuskylissä.**

Sähkölinojen osalta haittavaikutuksena todetaan suurten linjojen muuttavan maisemaa.

Suojelualueiden osalta kaavamääräysten vaikutuksina tulisi olla mm. **luonnonmaisemien säilyminen ihmisten ihailtaviksi**. Ma-alueisiin eli kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta tärkeisiin alueisiin kohdistuvien kaavamääräysten vaikutusten tavoitteena todetaan **kulttuurimaiseman säilyttäminen sekä luonnon monimuotoisuuden ja luonnonarvojen säilyttäminen**. Ma-alueiden kulttuurimaisema tulee ottaa huomioon myös lähiympäristön rakentamisessa – toisin sanoen **ma-alueiden ulkopuolellekaan ei voida sijoittaa rakennuksia ottamatta huomioon vaikutuksia ma-alueiden maisemaan**. **Ge-alueiden** eli arvokkaiden harjualueiden osalta maakuntakaavamääräysten vaikutuksina todetaan **luonnonmaisemien säilyttäminen**.

Maakuntakaavan mukaan erityisiä virkistysalueita on Kemijärvellä muun muassa Ailankatunturi. Myös Kuusivaara-Mömmövaaralle suunnitteilla oleva tuulivoimala-alue haittaisi merkittävästi Ailankatunturin käyttöä virkistysalueena.

Itä-Lapin ensimmäisen luonnonvarasuunnitelman (1998) mukaan mm. Ailankatunturin alueelle perustettiin virkistysmetsä. Sittemmin laadittiin uusi luonnonvarasuunnitelma vuosille 2006-2015. Metsähallituksen hallinnassa olevien maiden ja vesistöjen osalta painotetaan entistä enemmän virkistyskäyttöä ja luontomatkailua. Nykyisin tärkeitä ovat myös alue-ekologiset kohteet, joiden osalta on **merkityksellistä mm. se, kuinka lähellä toisiaan luontokohteet sijaitsevat ja millaisia kokonaisuuksia ne yhdessä muodostavat**. Metsien pirstoutuminen ja suurten, lähes luonnontilaisten alueiden väheneminen on tietysti merkittävä haitta monien lajien elinympäristöille. **Nykykäsitteen mukaan parhaiten suojelualueita täydentävät lähellä toisiaan ja suojelualueita sijaitsevat mahdollisimman laajat luontokohdekeskittymät**.

(lähde: <http://julkaisut.metsa.fi/julkaisut/pdf/mta/mh40.pdf>). Esimerkiksi vanhojen metsien (mm. Ottavaara) suojelun kannalta edellä mainittu on olennaista.

Maakuntakaavan mukaan:

Luonnonsuojelualueilla turvataan luonnon monimuotoisuuden ja maiseman säilyminen ja lisätään mahdollisuuksia virkistäytymiseen. Luonnon monimuotoisuutta turvataan luonnonsuojelulaille (20.12.1996/1096). Lain tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen, luonnonkauneuden ja maisema-arvojen vaaliminen.

Metsien suojeluohjelmasta valtioneuvosto teki päätöksen 27.6.1996. Alueet toteutetaan luonnonsuojelulain mukaisina suojelualueina, jotka pyritään pitämään mahdollisimman luonnonmukaisina.

Tuulivoimaloiden sijoittaminen etenkin Ailangan alueelle (ja Kuusivaara-Mömmövaaran alueelle) haittaisi hyvin todennäköisesti mm. Ottavaaran ja Mustarinnantunturin luonnonsuojelualueita. Vaadimmekin tehtäväksi myös Natura-arviointia (josta tuonempana), jotta voimaloiden ja niiden rakentamisen haitat luonnonsuojelualueiden osalta voitaisiin arvioida. Kaiken kaikkiaan on otettava huomioon, että tuulivoimaloiden aiheuttamat haitat mm. linnustoon saattavat vaikuttaa jopa useiden kymmenien kilometrien päästä. Haittavaikutukset muidenkin lajien elinympäristöihin saattavat aiheutua myös pitkänkin etäisyyden päästä.

Maakuntakaavassa korostetaan, että virkistysalueet, suojelualueet ja muut luonnontilaiset kohteet sekä maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet tulisi maankäytön suunnittelussa mukaan

lukien yleiskaavoitus säilyttää niin, että niiden käyttökelpoisuus em. tarkoituksiinsa ei vaarannu eikä virkistysaluiksi soveltuvien alueiden määrä vähene. Myös muiden kuin edellä mainittujen maankäyttöluokkien alueiden edellytykset virkistyskäyttöön on maakuntakaavan mukaan turvattava. Esimerkiksi maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueiden monikäyttöä korostetaan.

Sekä ympäristövaikutusten että kaavoituksen näkökulmasta olisi tarkoituksenmukaisempaa sijoittaa tuulivoimala-alueet tuulivoimaloineen keskitetysti eikä hajasijoittaa niitä levälleen nyt esitetyllä tavalla. Myös maankäyttöä ja kaavoitusta koskevan ohjeistuksen mukaan tuulivoimala-alueet tuulivoimaloineen tulisi sijoittaa keskitetysti. Myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan

Tuulivoimalat on sijoitettava ensi sijaisesti keskitetysti useamman voimalan yksiköihin...Edellä mainittujen yhteys- ja energiaverkostoja koskevassa alueiden käytössä ja alueiden käytön suunnittelussa on otettava huomioon ympäröivä maankäyttö ja lähiympäristö, erityisesti asutus, arvokkaat luonto- ja kulttuurikohteet ja -alueet sekä maiseman erityispiirteet.

Nyt esitetyssä yva-ohjelmassa ei mitenkään perustella sitä, miksi maakuntakaavan maankäytön ohjaus ja maakuntakaavamääräykset on ohitettu monessakin kohtaa ja lähdetty kehittämään hanketta niiden vastaisesti.

Kaavoituksen mielekkyyttä tulee arviointiselostuksessa arvoida ottaen huomioon paitsi hankkeen ympäristövaikutukset myös maakuntakaavan maankäyttövaraukset ja maakuntakaavamääräykset.

Mitkä tahansa tuulivoimahankkeet eivät ole toteuttamiskelpoisia. Tässä nimenomaisessa tapauksessa on uumoiltavissa, että haitat tulevat suurella todennäköisyydellä osoittautumaan mittaviksi – hyvin merkittävästi hyötyjä suuremmiksi - eikä hanke nyt esitetyllä tavalla toteuta maakuntakaavaa.

Kaavakysymystä ei voi jättää huomiotta. Kaavasta on ilmeisesti myös tulossa maankäyttö- ja rakennuslain muutoksella aiempaa tärkeämpi lupainstrumentti. Viimeistään arviointiselostuksessa on paikallaan valottaa tätäkin asiaa tarkemmin. Lainmuutos korostaa niinikään alueenkäyttöä muuttavan hankkeen taustaselvitysten laatua ja kattavuutta.

Koko prosessia kaavoituksineen ei ole syytä jatkaa ennen, kuin lisäselvitykset ovat valmistuneet.

MAISEMAHAITOISTA JA NIIDEN ALIARVIOINNISTA

Maisemahaittojen osalta nyt esitetyssä yva-ohjelmassa on kautta linjan jätetty tarkoitushakuisesti kaukomaisema huomioimatta. Esimerkiksi kohdassa Maisema ja luonnonolot puhutaan vain lähialueen maisemasta, vaikka myös välialueen maisema ja etenkin kaukomaisema ovat tässä tapauksessa erittäin tärkeitä - näkyisivähän Ailankatunturilla olevat tuulivoimalat niin Luusuan, Lehtolaan, Rytilahdelle, Suomulle ja jopa Kemijärven keskusta.

Maisemavaikutusten arvioinnin painopisteen sanotaan kohdistettavan 10 km päähän ulottuvalle vyöhykkeelle. Myös maisemavaikutukset etäämmälle - esimerkkeinä Luusua, Juujärvi, Soppela, Räisälä, Somu, Oilunka, Ulkuniemi, Ruopsa, Mansikka, Tuulanniemi ja Itäranta, Hoppula ja Kelloniemi - tulisi ottaa yhtä painavasti huomioon.

Korkeussuhteista jätetään tarkoitushakuisesti mainitsematta, että tuulivoimalat ulottuisivat noin 520 metrin korkeuteen mpy (tunturin laki noin 340 m + torni 120 m + roottorit 60 m) - toisin sanoen niiden maisemaa pilaava vaikutus moneen suuntaan olisi suorastaan musertava ja ulottuisi hyvin laajalle!!! Yva-ohjelmassa ei ole alueen keskikorkeutta edes mainittu. Myös tähän hankkeeseen sopii, mitä Lapin Ely-keskuksen lausunnossa Oxford Intercon Finland Oy:n hankkeita koskien todetaan:

Tuulipuistojen hankealueiden suhteellinen korkeus ympäröivän alueen korkeustasoon ei ilmene riittävällä tavalla arviointiohjelmasta. Korkeuseron lisäksi myös tuulivoimalan lavan lakikorkeus suhteessa asuinympäristöön tulee selvittää (näköanalyysi).

Tulisi myös huomioida yhteisvaikutus muiden vireillä olevien tuulivoimalahankkeiden kanssa, mitä myös Lapin Ely-keskus korosti lausunnossaan Oxford Intercon Finland Oy:n hankkeita koskien.

On päivänselvää, että yksistään maisemallisen haitan takia tämä hanke (yksin tai yhdessä muiden kanssa) on järjetön! Esimerkiksi Koillis-Lappi-lehdessä 20.04.2011 ns. tiedotustilaisuudesta kertova juttu oli otsikoitu "Miksi juuri komeimmille paikoille?", sillä ihmiset vastustavat laajalti tuulivoimaloiden rakentamista etenkin juuri Ailankatunturille (ja Kuusivaara-Mömmövaaralle).

Kohdassa 6.3.2 on unohdettu kokonaan, että maakuntakaavan mukaan (Liite 6.) Ailangantunturi on merkittävä maisema sekä kaukomaisemassa merkittävä lakialue. Samoin kuvassa 6-2. on unohdettu kokonaan em. tosiasia!

Maisemavaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös lentokoneita varten vilkkuvat varoitusvalot. Maisemavaikutusten arvioinnissa on käytettävä myös havainnekuvia, jotka esittävät tuulivoimala-alueita eri suunnilta. Myös panoraamakuvat ovat tarpeen. Kaiken kaikkiaan on tehtävä mahdollisimman perusteelliset maisemaselvitykset. Maisemaselvityksissä tulee arvioida ja ottaa huomioon myös teiden, sähkölinjojen, sähköasemien yms. vaikutus maisemiin.

Myös tämän hankkeen osalta on otettava huomioon, mitä Lapin Ely-keskuksen lausunnossa Oxford Intercon Finland Oy:n hankkeita koskien todetaan:

Maisema ja kulttuuriperintö

Tuulivoimapuistojen maisemavaikutuksia aiheuttavat varsinaisen tuulivoimala-alueen ja tuulivoimaloiden lisäksi voimajohdot, tuulivoimaloiden vaatimat metsänhakuut ja puiston rakentamiseen ja huoltoon liittyvät tieyhteydet, jotka näkyvät vaarojen rinteillä myös kaukomaisemassa. Maisemavaikutusten arvioinnin kohdentumista asutukseen, matkailualueisiin ja ulkoilu- ja kelkkailureitteihin tulee selvittää. Vaikutukset kaukomaisemaan tulee selvittää. Arviointiselostukseen tulisi liittää myös havainnekuvia tuulipuiston, voimajohtojen ja tielinjausten sijoittumisesta lähi- ja kaukomaisemaan. Kemijärven viiden tuulipuistohankealueen maisemavaikutusten yhteisvaikutuksia tulee arvioida.

Maisemavaikutusten arvioimiseksi tulee tuottaa riittävän monesta suunnasta esitettyjä havainnekuvia tuulivoimapuistoista. Havainnollistamisessa voi olla tarpeen esittää tilanne eri vuoden- ja vuorokauden aikoina. Maisemavaikutusten arviointi tulisi tehdä parhaiten soveltuvia menetelmiä käyttäen ja selostuksessa tulisi kylittäin arvioida, mille alueille tuulivoimalat näkyvät maisemakuvaa hallitsevalla tavalla tai lievemmin.

Maisemavaikutukset etenkin yhdessä Kangaslamminvaaran-Untamovaaran ja Kuusivaara-Mömmövaaran hankkeiden kanssa kohdistuisivat erityisesti Suomun – Vilmavaaran matkailukeskukseen laajasti maisemaa muuttavalla tavalla.

Maisemavaikutussektorin laajuudet (asteet, etäisyys) tulee selvittää.

Ailangan-Askantunturien tuulivoimala-alueiden maisemavaikutukset yhdessä Kuusivaara-Mömmövaaraa hankkeen kanssa voivat vaarantaa luonto- ja järvimatkailun vetovoimaa ja kehittämistä. Maisemavaikutukset kohdistuvat laajalle järviolueelle, joten vaikutukset eivät ole vähäisiä. Maisemavaikutuksia tulisi arvioida vetovoimaisten virkistysalueiden osalta. Ailanganniemi on arvokas valtakunnallisen harjijensuojeluohjelman kohde ja laaja hiekkaranta-alue, joka on myös suosittu veneilykohde ja uimaranta-alue. Ailanganniemessä sijaitsee Kemijärven seurakunnan leirikeskus.

Maisemavaikutukset tulisi arvioida myös arvokkaiden kulttuuriympäristöjen osalta, joita tämän hankkeen osalta ovat muun muassa Kemijoen jokivarsiasutus Luusuusta etelään ja Kemijärven kirkkomaisemat sekä Juujärven kylä (valtakunnallisesti arvokas maisema-alue).

Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventointi ja päivitys on alkamassa Lapissa kuluvana vuonna 2011. Viimeistään arviointiselostuksessa tulisi käsitellä saatavilla olevaa tietoa inventoinnin ja päivityksen kohdistumisesta hankealueelle.

Suomen maisemamaakunnat ja –seudut luokituksen mukaan tuulipuistoalue sijoittuu Peräpohjolan vaara- ja jokiseutuun.

Huomautamme, että Lapin liiton toimeksiannosta tehdyssä selvityksessä Tuulivoimatuotantoon parhaiten soveltuvat Lapin tunturit ja vaarat (Electrowatt-Ekono Jaakko Pöyry Group, 2005) todetaan, että Ailankatunturin läheisyydessä Suomun suunnassa sijaitsevaa Peniöntunturin

maisemaa luonnehtivat melko jyrkkäpiirteiset vaarat [...] sekä lukuisat rikkonaiset järvet. Pienipiirteinen maisemakuva ja etenkin rikkonaiset vesistöt luovat herkkyyttä maisemamuutoksille. Voimalat muuttaisivat rakentamattomia ja idyllisiä järvimaisemia.

Myös tähän hankkeeseen sopii se, mitä Lapin Ely-keskuksen lausunnossa Oxford Intercon Finland Oy:n hankkeita koskien todetaan:

Maisemavaikutukset tulee selvittää esimerkiksi kyläkohtaisessa tarkastelussa ja esittää eri ilmansuuntiin sektoreittain ja eri etäisyyksiltä havainnekuvia käyttäen. Lentoestevalojen merkitys maisemavaikutukseen tulee arvioida ja esittää havainnekuvin, myös vuodenaajat ja vuorokaudenaajat tulee ottaa huomioon. Esimerkiksi pimeänä vuodenaikana lentoestevalojen näkyvyys ja välkkyminen olisi erityisen häiritsevää lähes vuorokauden ympäri.

Maisemavaikutusten tunnistaminen merkittävien maisemamuutosten osalta on ohjelmassa ollut varsin puutteellista. Maisemavaikutusten muutoksiin ja merkittävyyden arviointiin tulee selostuksessa paneutua erityisen perusteellisesti.

Kohdassa 7.4 sanotaan, että arviointityön pohjaksi selvitetään maisemakuvan kannalta merkittävimmät näkymäsuunnat ja -alueet, miljöökokonaisuudet sekä maisemakuvaltaan herkimvät alueet. Kysymme, millä kriteereillä ja kenen intressien kannalta em. merkittävyys määritellään?

Tästä hankkeesta aiheutuva maisemahaitta turmelisi maisemia hyvin laajalti, myös loma-asutukseen kaavoitetulla alueella sekä mm. Suomulle ja Räisälään asti.

Entä tämän hankkeen maisemavaikutukset yhdessä muiden vireillä olevien hankkeiden kanssa? Kuinka yhteisvaikutuksia aiotaan arvioida? Kokonaisuuden kannalta sekä maisema-, melu- ja vilkkumishaitan yhteisvaikutukset pitäisi ottaa huomioon koko Kemijärveä tarkastellen.

Milloin maisema-arviointeihin liityvät maastotarkastelut aiotaan tehdä ja missä laajuudessa ja miten ne ehditään tekemään? Maisema-arviointeihin täytyy sisältyä myös arvioinnit eri vuodenaikoina ja vuorokaudenaikoina. Erityistä huomiota on kiinnitettävä maakuntakaavassa (liite 6) selostettuihin Maisemaselvityksen kohteisiin.

Maisemavaikutus ulottuu myös Posion kunnan puolelle, mikä olisi huomioitava vaikutusten arvioinnissa. Voimalinjojen maisemavaikutus tuntureilla ja vaaroilla kaukomaisemassa tulisi olemaan myös merkittävä.

Nyt esitetyistä maisemavaikutusten kohdealueista puuttuu ainakin:

Oilunganniemi
 Reinikanperä
 Neitilä
 Tuulanniemi
 Itäranta (Luusua)
 Kulmunki (Luusua)
 Hoppula
 Karsimus
 Isokylä
 Soppela
 Käsmänperä ja -järvi
 Kemijärven vesialue
 Kemijokivarsi (Luusuasta etelään)

MUINAISJÄÄNNÖKSET

Muinaisjäännöksistä huomautamme, että *yva-ohjelmasta ei käy selville muinaisjäännösten inventointien kokonaisuus (tie- ja voimajohtolinjaukset ja sähköasemat) ja selvittämisen aikataulu hankealueen osalta. Rakennussuunnitelmien puuttuminen on estänyt voimala-alueiden tie-, maakaapeli- ja voimalinjojen inventoimisen. Viimeistään arviointiselostuksessa kohteet tulisi kuvata ja arvioida vaikutukset.*

POHJOINEN NAPAPIIRI - MATKAILUN OLENNAINEN VETOVOIMATEKIJÄ

Pohjoinen napapiiri menee Ailankatunturilla, joten matkailuelinkeinolle ja erityisesti järvimatkailulle tuulivoimalat olisivat kuolinisku. Selvennyksenä todettakoon, että Lapissa ja myös Kemijärvellä matkailu on erittäin tärkeä elinkeino. Pohjoinen napapiiri on hyvin tärkeä matkailun vetovoimatekijä, esimerkiksi noin tuhannen kilometrin päässä Helsingin pääpostissa turisteille myytävissä Lappi-aiheisissa postikorteissa napapiiri on valttina lähes 50 %:ssa. Esimerkiksi Rovaniemellä napapiiri matkailuvalttina on oleellinen. Monille ulkomaisille turisteille juuri pohjoinen napapiiri ja Lapin yötön yö ovat attraktioita, joiden vuoksi he ylipäättään tulevat Suomeen. Vaikkei Suomesta maailmalla juuri muuta tiedettäisikään, tiedetään kuitenkin Lapin valoisat kesäyöt ja pohjoinen napapiiri!

Pohjoinen napapiiri yhdistettynä Kemijärven hienoon, lähes luonnontilaiseen järvi- ja tunturimaisemaan on ehdottomasti säilyttämisen arvoinen kokonaisuus. Vaadimme, että vaihtoehtoja vertailtaessa edellä mainittu otetaan huomioon, vaikka koko napapiiri-asia on nyt esitetyssä yva-ohjelmassa ilmeisen tarkoitushakuisesti jätetty huomiotta. Tai sitten tämän hankkeen alulle panijat eivät osaa katsoa kartoista muuta kuin voimalinjojen sijainnit, mikä tietysti antaa erittäin kyseenalaisen kuvan hankkeen takana olevien kompetenssista ryhtyä näin vaativiin hankkeisiin.

AILANKATUNTURI ON GEOMORFOLOGISESTI HYVIN ARVOKAS

Ailanganselän pohjoisosa mukaan lukien Ailangan-Askan alue ja Kuusivaara-Mömmövaara on geomorfologisesti hyvin arvokas kohde. Edellä mainitut paikat ovat supra-akvaattisia alueita, jotka ovat olleet koko ajan vedenpinnan yläpuolella Mannerjään sulamisen myötä syntyneiden jääjärvien ja myöhempienkin vaiheiden aikana. Myös Suomulla on supra-akvaattista aluetta. Ailanganselän pohjoisosan ympäriltä sulamisvedet ovat menneet aikoinaan niin nykyistä Kemijokea, Ailanganjokena nykyisin nähtävää kurua kuin Kuusivaara-Mömmövaaran itäpuolista uomaakin pitkin. Ailangan-Askan alueen ja Kuusivaara-Mömmövaaran rinteillä sijaitsevat **muinaisrannat ja muut** asiaan liittyvät **geomorfologisesti arvokkaat paikat** tuhoutuisivat monista kohdin harmillisesti, jos alueelle rakennettaisiin yksistään tuulivoimaloiden vaatimia leveitä teitä ja sähkölinjoja.

Jääkauden jälkeen hiljalleen näille alueille levinnyt ihmisasutus on käyttänyt hyväkseen näitä vedenpäällisiä alueita, joiden ympärille on sittemmin tullut kuivaa maata enemmän esiin. Muinaishistoriallisesti hyvinkin arvokkaita löytöjä on mahdollista tehdä näiltä alueilta – esimerkiksi Luusua-Juujärvi-Neitilä alueen sekä Ailangasta itään ja pohjoiseen päin sijaitsevilta alueilta tehdyt **muinaislöydöt** osoittavat, että alueella on hyvin ollut hyvin vanhaa ja esihistoriallisesti jopa Euroopan mittakaavassa merkittävää esihistoriallista asutusta.

Mainittakoon, että tämän allekirjoittaneilla on aikeena alkaa tarjota matkailijoille opastettuja retkiä geomorfologisesti arvokkaisiin kohteisiin, jotka lähes poikkeuksetta ovat myös hienoja maisemakohteita. Upein kohde Kemijärvellä on juuri Ailankatunturi! Etenkin yhdistettynä järvimatkailuun (ja vaikkapa Suomen tai keskuskylien matkailupalveluihin) liikeideaamme ovat Kemijärven tuntevat liike-elämän asiantuntijat pitäneet loistavana, mutta tuulivoimaloiden takia konseptillemme ei tulisi olemaan edellytyksiä – vaikka emme odotakaan, että yksittäisen ihmiselämän skaalaan liittyviä toiveita otettaisiin tässä prosessissa huomioon, toivomme silti geomorfologisessa skaalassa merkittävien kohteiden säästämistä nyt esitetyltä voimalarakentamiselta.

MELUHAITTOJEN ARVIOINNISSA VALTIONEUVOSTON OHJEARVOT OVAT RIITTÄMÄTTÖMIÄ

Melutason ohjearvoista huomautamme, että Lapin Ely-keskus on lausunnossaan Oxford Intercon Finland Oy:n hankkeita koskien todennut, että Valtioneuvoston ohjearvot melulle eivät riitä kuvaamaan tuulivoimaloiden melua, koska tuulivoimaloiden melu on häiritsevämpää melun syklisyyden ja ja muiden erityispiirteiden osalta:

Tuulipuistojen meluvaikutusten osalta tulee melun leviäminen selvittää mallinnukseen perustuen parhaita uusimpia menetelmiä käyttäen ja lähtötiedot esittäen. Mallinnuksessa tulee melulle herkäät alueet tunnistaa asuinympäristöissä. Voimajohtojen koronamelu tulee myös selvittää.

Valtioneuvoston ohjearvot melulle eivät sovellu tuulivoimaloiden melua kuvaamaan, koska tuulivoimaloiden melu on häiritsevämpää melun syklisyyden ja muiden erityispiirteiden osalta. Maksimiäänitasot melun leviämisen kannalta suotuisissa olosuhteissa tulee selvittää, koska tällöin vaikutukset asutukseen ja virkistyskäyttöön saattavat olla merkittäviä.

Laskentojen luotettavuuteen vaikuttaa käytetyt lähtötiedot ja laskenta-asetukset, jotka tulee ilmoittaa. Tuulivoimaloiden lähtömelutasot tulisi esittää vähintään oktaavikaistoittain, mieluummin terssikaistoittain.

Lisäksi on huomioitava, että pelkkä laskennallinen tarkastelu kuvaa melun leviämistä tasaisesti kaikkiin suuntiin, kun tarkasteluissa pitäisi olla myös mukana tilastollinen arvio siitä kuinka usein meluselvityksen mukaiset tasot esiintyvät eri kohteissa. Tarkastelusta tulee ilmetä vaihtelevien sääolosuhteiden ja niistä johtuva melutasojen vaihtelu. Tätä tarkastelua varten selvityksissä tulisi esittää tuuliruusu, tuulenvoimakkuudet ja jakaumat eri suunnille. Näin voidaan arvioida toiminnasta aiheutuvan häiriön suuruutta eri alueilla. Tulosten tarkastelussa tulee esittää eri asuinrakennustyyppien (pysyvä / loma-asutus) ja asukkaiden lukumäärät eri melualueilla.

Tuulivoimaloiden aiheuttamat meluvaikutukset ovat merkittäviä. Vaadimme, että meluvaikutukset arvioidaan perusteellisesti meluselvityksillä ja niihin liittyvillä melumallinuksilla melukarttoineen Melumallinuksissa on otettava huomioon mm. maaston muodot ja korkeussuhteet sekä vesistöjen vaikutus.

Mm. asutus ja loma-asutus sekä luonnonsuojelualueet ja muut linnustolle ja eläimille tärkeät alueet sekä virkistysalueet (niin maalla kuin vesillä) on otettava huomioon meluselvityksissä. Kohdassa 7.6 meluvaikutuksia sanotaan arvioitavan erityisesti suhteessa asutukseen, mikä on toki tärkeää, mutta täysin riittämätöntä.

Eri puolille Kemijärveä (järvenä käsitettynä) suunniteltujen voimala-alueiden voimaloiden melun yhteisvaikutus on arvioitava mm. vesillä liikkumisen ja virkistyskäytön kannalta. Päivä-, ilta- ja yömelutasot on arvioitava erikseen ja esitettävä siihen perustuen meluvyöhykkeet.

Melun terveydelliset vaikutukset ja melun häiritsevyyden kokeminen on otettava arvioinneissa huomioon.

On verrattava ja punnittava tarkasti meluhaittoja, joita hankkeesta koituisi suhteessa siihen, että hanketta ei toteuteta. Vaikutuksia mm. elinkeinoihin, kuten matkailuun on puntaroitava tarkasti ja objektiivisesti.

Rakentamisaikaisista meluvaikutuksista tulisi arvioida ja ottaa huomioon kaikki melu - eniten melua tuottavien työvaiheiden melun huomioiminen on riittämätöntä.

Tuulivoimalat sijoitettaisiin tunturin päälle noin 300 m Kemijärven keskimaankorkeuden yläpuolelle. Näin ollen äänilähteen ja havaitsijan väliin ei jää mitään melua vaimentavia tekijöitä. Melun vaimeneminen tulisi laskea ilman maanpinnan absorptiovaikutusta. Veden pinnat kantavat melua suotuisissa olosuhteissa hyvinkin pitkälle – vedenpinnat mm. vaikuttavat ääniaaltojen heijastumiseen kuten kovat pinnat. Kuinka vedenpintojen vaikutus aiotaan ottaa huomioon?

Kuinka otetaan huomioon lapojen liikkumisesta rungon ohi aiheutuva jaksottainen melu? Entä äänilähteiden sylinterimäisyys? Melun vaimenemisen kannalta lapojen siipipinnoilla ja äänilähteiden sylinterimäisyydellä on merkittävä vaikutus.

Onko tämän hankkeen voimaloiden ja tämän sekä muiden eri voimala-alueiden voimaloiden yhteisvaikutus (esimerkiksi samanvaiheinen melu) ja mahdolliset muut melulähteet tarkoitus ottaa huomioon ?

Kuinka otetaan huomioon, että taustamelua ei Kemijärvellä ole juuri yhtään. Näin tuulivoimaloiden melu olisi erittäin häiritsevästi kuultavissa - esimerkiksi meren taustakohinaa, joka rannikolla saattaa lieventää meluhaittaa, ei Kemijärvellä ole!

Kuinka meluselvityksissä aiotaan huomioida se, että melu koetaan esimerkiksi loma-asutusalueilla ja lähes luonnontilaisilla virkistyskäyttö-alueilla tai muuten maaseutumaisessa hiljaisessa ympäristössä häiritsevämpänä kuin muuten jo lähtökohtaisesti meluisimmissa paikoissa (vrt. Mannerheimintie Helsingissä ja virkistyskäytössä keskeinen Ailankatunturi Lapissa).

Kuinka meluherkät ihmiset otetaan huomioon? Kuinka arvioidaan melun terveydelliset vaikutukset? Huomautamme, että melun terveydellisistä vaikutuksista on kiistatonta tieteellistä näyttöä.

Vaadimme selvityksiä ja arviointeja myös rakentamisen aikaisista melutasoista ja melun vaikutusalueista melukarttoineen.

Huomautamme, että melumallinnukset ja muut asiaan liittyvät em. seikat ovat ensiarvoisen tärkeitä.

Ihmetystämme herättää se, kuinka ylipäätään viitsitään tuhata resursseja ko. hankkeen suunnitteluun ja eteenpäin viemiseen, sillä helposti voidaan päätellä, että jo pelkästään melun ohjeavot (jotka siis ovat riittämättömiä) tulisivat ylittymään mm. asutuksen, loma-asutuksen ja luonnonsuojelun alueiden suhteen.

Tarkastelualueen laajuudesta huomautamme, että melun osalta kolmen km:n säde on aivan liian pieni! Sitä paitsi seuraavassa kappaleessa kohdassa 7.2 sanotaan, että tarkastelualueet on pyritty määrittämään niin, ettei merkityksellisiä vaikutuksia voida olettaa ilmenevän alueen ulkopuolella - on aivan varmaa, että meluhaitat ulottuisivat hyvin pitkälle yli 3 km:n säteelle. Säteen pitäisi olla vähintäänkin 10 km!!

Sitä paitsi Kuusivaara-Mömmövaaran hankkeen yhteisvaikutus olisi meluhaittojenkin osalta merkittävä, todennäköisesti hyvinkin paljon yli 10 km!

Mielmukkavaaran melumallinnuksessa melutasot on mallinnettu noin 7 km:n säteelle, mutta karttaesitys on ilmeisen tarkoitushakuisesti rajattu noin 3 km:n säteelle, jolloin on mahdotonta muodostaa kokonaiskäsitystä melun vaikutusalueesta etenkään asutuksen suhteen.

VARJOJEN VÄLKKYMINEN / VILKKUMINEN ULOTTUU POHJOISESSA HYVIN LAAJALLE

Kohtaan 7.7 huomautamme, että haittavaikutukset tulee arvioida lähimpien herkkien (asutus ja loma-asutus) kohteiden lisäksi koko sille alueelle, johon varjon muodostus kohdistuu tai saattaa kohdistua. Myös haittavaikutukset virkistyskäyttöön niin maalla kuin vesillä sekä haittavaikutukset eläimiin tulee arvioida.

Mallinnuksessa on ehdottomasti otettava huomioon leveysaste - napapiirin tuntumassa aurinko ei kesäaikaan laske ollenkaan! Muina vuodenaikona aurinko kulkee hyvin pitkiä aikoja matalalla horisontissa, jolloin varjojen muodostuminen ja vilkkumisongelma on aivan toista luokkaa kuin esimerkiksi Keski-Euroopassa. Saksassa ja Ruotsissa käytettävät ohje-arvot eivät ole ainakaan sellaisenaan sovellettavissa Kemijärven oloihin. Varjon muodostus ja vilkkumishaitta tulee mallintaa ja arvioida, vaikka aurinko olisi alempana kuin 3 astetta horisontista. Hyvin häiritsevä varjon vilkkuminen syntyy, vaikka turbiinin roottorin lapa peittäisi vähemmän kuin 20 % auringosta.

Esimerkiksi Mielmukkavaaran hankkeen varjostustuntien arvionti on hyvin heikolla pohjalla eivätkä johtopäätökset / tulokset vastaa todellisuutta.

Varjostustunnit / vilkkumistunnit on esitettävä karttaesityksenä kuukausittain. Esimerkiksi Mielmukkavaaran hankkeen arviointiselostuksesta puuttuu tarkoitushakuisesti kokonaan talvikuukaudet, jolloin varjot ovat pisimmät. Varjostustuntien / vilkkumistuntien keskiarvojen tai vastaavien arvioiden esittäminen ei anna ollenkaan oikeaa käsitystä asiasta.

Huomautamme, että varjoja / välkkymistä syntyy myös muulloin kuin täysin aurinkoisella säällä ja täysin aurinkoisina vuorokausina - tämäkin tosiasia tulisi ottaa huomioon.

Vaadimme, että varjostus / vilkkuminen mallinnetaan karttaesityksenä siten, että yksittäisten turbiinien varjostusalueet käyvät erikseen ilmi. On myös esitettävä vastaava arvio siten, että kaikki turbiinit otetaan huomioon. On myös esitettävä vastaava arvio siten, että Kuusivaara-Mömmövaaran turbiinit otetaan huomioon. Huomautamme, että karttaesityksiin tästäkin asiasta on laitettava mittakaava!

Kuinka lentoestevalojen haittavaikutukset aiotaan arvioida ja miltä laajuudelta? Huomautamme, että Kemijärven oloissa lentoestevalojen näkyvyys ja häiritsevyys tulisi olemaan vähintäänkin 40 km:n luokkaa.

Kaiken kaikkiaan tässäkin kohden on arvioitava ja otettava huomioon yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa.

IHMISIIN KOHDISTUVIEN VAIKUTUSTEN ARVIOINNIT OVAT PUUTTEELLISIA

Kohdassa 7.10 ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointimenetelmistä mainitaan aivan liian ympäröivästi. Olisiko esimerkiksi taulukkoesitys jäsentänyt tätä asiaa paremmin?

Sosiaalisista vaikutuksista ja niiden arvioimisesta ei sanota mitään, vaikka ne ovat todennäköisesti olennaisia tässäkin hankkeessa. Sosiaaliset vaikutukset, mukaan lukien vaikutukset ihmisten ja ihmisryhmien sosioekonomiseen asemaan, tulisi myös arvioida.

Ylipäätään tämä yva-ohjelma on surkeudessaan edustava esimerkki siitä, kuinka tuulienergiayhtiöt viis veisaavat tuulivoimaloiden sosiaalisista vaikutuksista.

Muualla maailmassa sosiaaliset vaikutukset ovat olleet huomattavia – haittoja kärsineet kansalaisryhmät esimerkiksi Saksassa puhuvat ’tuuliparoneista’, joille on koitunut hyviä tuloja maiden vuokraamisesta tuulienergiayhtiöille kun taas muiden ihmisryhmien elinympäristö on piloilla monenkin haittavaikutuksen yhteisvaikutuksen takia pahanpäiväisesti.

Sosiaalisten vaikutusten ja ihmisten mielipiteiden arvioimiseksi yva-lainsäädännön edellyttämällä tavalla vaadimme kunnollisempia selvityksiä ja tutkimuksia sekä tietoa käytettävistä menetelmistä.

Arvioinnin painopisteiden valinnassa sanotaan huomioitavan alueen asukailta saatava palaute. Aiotaanko mielipiteet ottaa objektiivisesti huomioon myös hanketta vastustavilta vai kysytäänkö mielipiteitä enimmäkseen vain puoltajilta?

Maanomistajille olisi taloudellinen haitta, jos he myyvät tai muuten luovuttavat maansa kenties jopa kohtuuttoman mitätöntä korvausta vastaan. Sitä paitsi maanomistajat eivät voisi enää käyttää maa-alueitaan muihin, tulevaisuudessa mahdollisesti eteen tuleviin käyttötarkoituksiin, joista voisi olla heille suurempi taloudellinen hyöty. On selvitettävä myös teiden rakentamisen ja voimalinjojen alle jäävien maa-alueiden omistajien suhtautuminen asiaan sekä selvitettävä eri vaihtoehdot taloudellisista näkökohdista myös maanomistajien kannalta.

On arvioitava myös maanomistajille pakkolunastuksista ym. aiheutuvat haitat. Onko voimajohtolinjojen alle jäävien maa-alueiden omistajia kuultu tai aiotaanko heitä kuulla ennen (pakko)lunastusmenettelyä?

Huomautamme, että maanomistussuhteet ja alueita koskevat vuokra- ja muut sopimukset on esitettävä viimeistään yva-selostuksessa.

Ilmeisen tarkoitushakuisesti kohdassa 7.10 puhutaan vain liikkumisrajoitusten vaikutuksista virkistyskäyttöön hankealueella ja sen lähiympäristössä. Hankkeella olisi erittäin laajalle säteelle ulottuvat vaikutukset virkistyskäyttöön, ja myös muut haittavaikutukset (maisemahaitat, meluhaitat, varjostus / vilkkuminen, lentoestevalot) kuin liikkumisrajoitukset tulee arvioida, esimerkkeinä mainittakoon haittavaikutukset vesillä liikkumiseen ja seurakunnan leirikeskukseen. Kuinka edellä mainitut arvioinnit aiotaan toteuttaa?

Kuinka arvioidaan yhteisvaikutukset muiden vireillä olevien hankkeiden kanssa alueiden virkistyskäyttöön? Miten arvoetaan ja arvioidaan nollavaihtoehto ja alueen kehittyminen nollavaihtoehdon pohjalta?

Virkistyskäytölle hankkeesta koituva haitta olisi merkittävä, esimerkiksi jäiden putoamisten suhteen varoalue tulisi olla vähintään 700 metriä. Aidatut alueet ja mahdolliset teiden käyttörajoitukset estäisivät alueen käyttöä virkistykseen ja muuhun toimintaan.

Yva-ohjelmassa ei puhuta mitään siitä, tulisivatko tiet yleiseen käyttöön. Nyt esitetyssä yva-ohjelmassa sanotaan vain, että huomiota kiinnitetään maankäytön rajoituksiin, mutta mitään tarkempaa tietoa asiasta ei anneta. Kuinka laajalti hankealue tultaisiin aitaamaan? Entä teiden käyttörajoitukset? Toistaiseksi voimassa olevan valtion tukipolitiikan takia veronmaksajien euroja uppoaisi myös tämän hankkeen teiden rakentamiseen. Kenellä olisi teiden käyttöoikeus? Vain maanomistajilla vai kaikilla kansalaisilla? Sitäkään, paljonko teiden alle uppoaisi maa-alaa, ei sanota tarkasti. Myöskään tielinjauksia ei ole yva-ohjelmassa esitetty, mitä pidämme pahana puutteena myös tielinjausten kohdin maita omistavien kannalta.

Arviointityön taustaksi sanotaan kerättävän keskeisimpiä tietoja, kuten tietoja lähimmästä asutuksesta. On otettava myös huomioon muu asutus kullakin haittavaikutusalueella, pelkkä lähimmän asutuksen huomioiminen ei ole riittävää!

Asukaskyselyn kohdistaminen pelkästään noin vajaan 10 km:n säteellä asuville rajaisi pois monia keskeisiä vaikutusalueelle jääviä kyliä. Esimerkiksi Luusua, Räisälä, Soppela, Ruopsa, Oilunganiemi, Isokylä ja Kemijärven keskusta lähialueineen jäisivät pois, Suomen matkailukeskuksesta puhumattakaan. Muun muassa maisemahaitat kohdistuisivat etenkin järvimaisemassa vähintäänkin 40 km:n säteelle. Kuinka aiotaan tavoittaa Kemijärven vapaa-ajan asukkaat ja ns. kakkosasujat, jotka eivät ole kirjoilla Kemijärvellä?

Kuinka objektiivinen käsitys aiotaan saada ihmisten mielipiteistä em. menetelmällä, kun 200 ihmiselle osoitetusta kyselystä palautetta antanee vain osa.

Seurantaryhmän ja yleisötilaisuuksien kautta saatava tieto mielipiteistä ei ole välttämättä objektiivista.

Painopiste sanotaan asetettavan merkittäviksi arvioituihin ja koettuihin vaikutuksiin. Meitä ihmetyttää, kuinka puolueettomaan lopputulokseen tässä asiassa voidaan päästä, jos kerran huomioon otettavat mielipiteet tulevat tuulivoimahankkeita pääosin kannattavan seurantaryhmän jäseniltä, ilmeisen tarkoitushakuisista ns. tiedotustilaisuuksista ja riittämättömällä asukaskyselyllä.

Esimerkiksi tuulivoimahankkeita vastustavan Pro Kemijärvi –kansalaisliikkeen edustajia tulisi ehdottomasti olla seurantaryhmässä - tuulivoimaloiden vastaiseen kansalaisadressiin kertyi yksistään joulunpyhien ja vuodenvaihteen aikana lähes sata allekirjoitusta, mikä on yksi osoitus Kemijärven tuulivoimahankkeita vastustavien suuresta joukosta.

Kemijärven seurakunnan leirikeskus Ailanganniemessä joutuisi suoraan tuulivoimaloiden haittojen alle, mutta seurakunnan edustajia ei silti ole nyt seurantaryhmässä.

Seurantaryhmästä puuttuu hankkeen haitta-alueilla maita ja kiinteistöjä omistavien tahojen edustajia, samoin puuttuu voima- ja tielinjojen takia pakkolunastukseen maitaan menettävien tahojen edustajia.

Matkailuelinkeinon edustajista seurantaryhmässä on ainoastaan Suomen edustaja, sen sijaan puuttuu mm. järvimatkailun ja kylien matkailuelinkeinojen edustajia

Esimerkiksi meidän tuttavapiirissämme on hyvin monia tuulivoimalahankkeita vastustavia henkilöitä, joista läheskään kaikki eivät uskalla tuoda kantaansa esiin - sen verran pieni paikka Kemijärvi on, että "kaikki tuntevat toisensa" ja Kemijärven yhteismetsän kanssa ei uskalleta alkaa poikki teloin. Esimerkiksi Luusuan kyläseuran puheenjohtaja kannattaa voimalahankkeita, vaikka luusualaisista monet vastustavat hankkeita. Jos vain Luusuan kyläseuran puheenjohtajan mielipide otetaan huomioon, saadaan aikaan se vaikutelma, että luusualaiset olisivat tuulivoimahankkeiden takana, vaikka suuri joukko luusualaisia todellisuudessa vastustaa hankkeita.

Vaikutuksista työllisyyteen ja (rakenne)työttömyyteen sekä kaupungin verotuloihin tulee esittää tosiasioihin perustuvat konkreettiset laskelmat eikä mitään ympäripyöreitä oletuksia. Huomautamme, että muun muassa vaikutuksista kaupungin verotuloihin on ollut täysin väärää tietoa liikkeellä - nämä asiat tulee selvittää ja arvioida tosiseikkoihin perustuen. Kohdan 3.4.3. mukaan voimaloiden käytön aikainen työllistämisaikutus muutamine vuosittaisine huoltokäynteineen (joihin tarvitaan ammattitaitoista henkilöstöä, tuskin löytyy suoralta kädeltä paikallisista ihmisistä) on käytännössä pyöreä nolla. Tässäkään kohden emme pysty sanomaan mielipidettämme arviointimenetelmistä, kun niistä ei ole mitään tietoja yva-ohjelmassa nyt annettu.

Arvioinneissa tulee ottaa huomioon myös hankkeen vaikutus

- kiinteistökaupan tyrehtymiseen ja hintojen laskuun (yksistään allekirjoittaneiden tiedossa on perheitä, jotka olisivat muuten ostaneet Kemijärveltä vapaa-ajan paikkoja, mutta eivät sitten tuulivoimalahankkeiden takia asiaan ryhtyneetkään).

- kiinteistöjen ja muun omaisuuden (esim. vapaa-ajan huoneistot) arvon laskusta aiheutuvat haitat niiden omistajille.

- Kuinka ja millä kriteereillä em. taloudelliset haitat korvattaisiin?

- Vaikutus ihmisten poismuuttoon ja sen kerrannaisvaikutukset kuten vaikutukset elinkeinoihin ja kaupungin verotuloihin.

Arvioinneissa sanotaan tarkasteltavan hankkeen mahdollisia paikallisia hyötyä, mutta tulee ottaa huomioon myös hankkeesta laajalle ulottuvat, jopa seudullisesti maakunnallisesti merkittävät haitat (esim. vaikutus matkailuun ja luontoasioihin).

Huomautamme, että vaikutuksia maankäyttöön, vesillä liikkumiseen (matkailu, virkistyskäyttö) sekä elinkeinoihin on tarkasteltava erityisesti laajana kokonaisuutena, ja myös yhteisvaikutus muiden vireillä olevien hankkeiden kanssa on olennaista.

Nyt esitetyssä yva-ohjelmassa sanotaan, että vaikutuksia tarkastellaan erityisesti hankealueella, mikä on ilmeisen tarkoitushakuista. Hankealueella täsmällisesti käsitettynä ei tietenkään ole mitään merkittävää elinkeinotoimintaa, mutta Ailankatunturin ympärillä moneen suuntaan toimii esim. matkailuyrittäjiä, myös majoitus- ja järvimatkailutoimintaa on ympäristössä.

Hankkeen haittavaikutukset Suomulle tulisi arvioida myös muilla tavoin kuin maisemallisena hähtana. Miten me voimme arvioida arviointimenetelmiä, kun niistä ei anneta tämän parempaa tietoa.

Huomautamme, että haittavaikutuksia ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen on myös yvalainsäädännön perusteella tarkasteltava tosiasiallisten vaikutusten laajuusalueella - esimerkkinä meluhaitat, maisemahaitat ja vilkkuminen. Myös muiden hankkeiden yhteisvaikutukset on otettava huomioon kaikkien haittojen osalta. Terveydelliset vaikutukset tulisi myös arvioida, vaikka ne nyt on unohdettu kokonaan. -Miten mitataan ja arvioidaan vaikutuksia ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen sekä terveyteen?

Huomautamme, että alueen kehitys nollavaihtoehdon mukaan tulee ottaa vertailuissa ja arvioinneissa huomioon, myös taloudellisin laskelmin.

Kohtaan 7.8 Turvallisuusvaikutusten arviointi liittyen huomautamme, että tässäkin kohdassa arviointimenetelmistä ei sanota halaistua sanaa, joten meidän on mahdotonta arvioida menetelmiä.

Ilmastonmuutoksen myötä äärevät sääilmiöt yleistyvät. Myrskyt ajavat tuulienergian tuotannon yhä useammin alas sekä liian kovan tuulen nopeuden että turbiinien roottorien rikkoutumisten vuoksi. Sekä myrskyjen aiheuttamien turbiinien rikkoutumisten, salaman iskujen, tulipalojen ja putoavien jäiden sinkoamisten varalta tulee esittää menetelmät haittatapahtumien runsauden arvioimiseksi ja haittojen lieventämiseksi. Varoalueiden laajuus? Varoalueiden laajuuden vaikutus alueen muuhun käyttöön, kuten virkistyskäyttöön ja poronhoitoon? Osaavatko esimerkiksi porot varoa putoilevia jääkimpaleita?

LUONNONOLOISTA, LUONTOARVOISTA, SUOJELUALUEISTA SEKÄ LUONTOVAIKUTUSTEN ARVIOINNEISTA JA NATURA-ARVIOINNEISTA

Kohdassa 7.5 sanotaan, että luontovaikutusten tarkastelualueena on linnustovaikutuksia lukuun ottamatta pääasiassa tuulivoimala-alue ja voimajohtokäytävä sekä niiden välitön lähiympäristö. Missään ei kuitenkaan perustella, mihin näin suppea rajaus pohjautuu. Tosiasiallisesti vaikutukset voivat ulottua hyvinkin laajalle, jopa useiden kymmenien kilometrien päähän ja vaikutukset voivat kohdistua monelle biologiselle tasolle ja useisiin ekologisiin prosesseihin.

Kuvasta 7-2 huomautamme, että kuva on hyvin tarkoitushakuinen - esimerkiksi ympäröivä järviolue ei näy siinä laajuudessa kuin olisi syytä. Myös kasvillisuudesta, luonnosta ja luontoarvoista kuva antaa tarkoitushakuisen ankean vaikutelman.

Luontoselvityksissä sanotaan keskittyttävän vain luonnon arvokohteisiin sekä suojeltaviin lajeihin, mikä on selkeä puute. Yva-lainsäädännön mukaan vaikutusalueet on rajattava sen mukaan, kuinka haitat kohdistuvat luonnon monimuotoisuuteen ja ekosysteemitasolle ja myös muut kuin suojelualueet on otettava huomioon.

Tarja Södermanin Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi - kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa - oppaan mukaan puutteellisuuksia, joita tässäkin yva-ohjelmassa havaitsimme, ovat ainakin seuraavat seikat:

- Vaikutusten arviointi keskittyy lajitasolle ja lajeista arvioidaan usein vain helposti tutkittavia tai suojeltuja lajeja. Luonnon monimuotoisuuden rakenteellisten ja toiminnallisten piirteiden, esimerkiksi populaatioiden koon ja elinvoimaisuuden tarkastelu puuttuu.
- Suojeltujen lajien lisäksi on ylläpidettävä muita ekologisesti tärkeitä lajeja, joita ovat mm. sellaiset luontotyypeille tyypilliset lajit, joiden häviäminen voi vaikuttaa ekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan ja suureen määrään muita lajeja!
- Olemassa olevien luontotyyppien ja elinympäristöjen rakenne tulisi säilyttää. On suojeltava ekologia verkostoja, leviämisen- ja muuttoreittejä ja on vältettävä luomasta keinotekoisia esteitä. On säilytettävä yhtenäiset, luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet!
- Asioita selvitetään ja arvioidaan yksittäisen alueen tasolla, alueen välittömässä läheisyydessä, ei ekosysteemitasolla. Ekologia prosesseja ei oteta huomioon. Ekosysteemitaso tulisi ottaa huomioon myös paikallisesti, alueellisesti ja ajallisesti, eikä vain hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä.
- Arviointi keskittyy suorien vaikutusten kuvaamiseen, epäsuoria vaikutuksia, kasautuvia vaikutuksia ja yhteisvaikutuksia ei arvioida kunnolla. Esimerkiksi geneettisen monimuotoisuuden kannalta tämä hanke etenkin yhdessä muiden hankkeiden kanssa olisi varsin merkittävä haitta, koska laajat lähes luonnontilaiset alueet pirstoutuisivat merkittävästi ja eläimet eivät pääsisi liikkumaan, lisääntymään ja leviämään niin vapaasti kuin tähän asti.
- Vaikutuksia ja niiden suuruutta ei esitetä lukumäärin silloin, kun se olisi mahdollista (esim. hankkeen alle jäävien luontotyyppien pinta-alan muutokset).
- Nyt esitetyn yva-ohjelman puutteisiin kuuluu myös luontoselvitysten ja aiottujen luontoselvitysten huonot pohjatiedot. Lähteet ja viitteet tuodaan esiin liian suppeasti jos ollenkaan. Kenttätutkimukset puuttuminen kokonaan antaa varsin huonon kuvan hankkeesta. Menetelmäkuvaukset ovat niin epätarkkoja ja epätäsmällisiä, ettei niistä saa mitään käsitystä - ainakaan tutkimus- ja arviointimenetelmiä ei nyt pysty arvioimaan yva-lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Puhumattakaan siitä, että tutkimusmenetelmien rajoitukset ja puutteet pitäisi tuoda esille ja perustella, miksi mikäkin menetelmä on valittu käytettäväksi.
- Varovaisuusperiaatetta tulisi ehdottomasti soveltaa tässä hankkeessa - hankealue ympäristöineen on lähes luonnontilaista, toistaiseksi rakentamatonta aluetta ekologisesti herkällä pohjoisella seudulla.
- Ekologisten vaikutusten seuranta ja siihen käytetyt menetelmät tulisi selvittää. Luontovaikutusten arvionnin luotettavuus on huono, jos arvioinnit perustuvat nyt yva-ohjelmassa esitettyihin erittäin puutteellisiin tai kokonaan puuttuviin selvityksiin ja menetelmiin.

Kohdassa 7.5.2 sanotaan, että selvitykset kohdistetaan vain huomionarvoisiin lajeihin, vaikka edellä mainittujen seikkojen mukaan myös muut lajit ja muut kuin lajitason vaikutukset on arvioitava.

Kasvillisuus

Kohdassa 7.5.1 sanotaan, että hankealueella ei tiedetä olevan erityisiä luonnonarvoja ja että olemassa olevaa tietoa kasvillisuudesta ei ole saatavilla. Sitä suuremmalla syyllä myös kasvillisuus tulisi selvittää mahdollisimman perusteellisesti. Kuinka me voimme arvioida menetelmiä kasvillisuuden selvittämiseksi, kun nyt yva-ohjelmassa sanotaan vain ympäripyöreästi, että tarvittavat kasvillisuuskartoitukset tehdään kesällä 2011.

Tulisi arvioida vaikutukset myös esimerkiksi sammaliin, jäkäliin, sieniin ym. taksonien lajeihin, eikä pelkästään putkilokasveihin. Esimerkiksi kääpälajisto voi olla vanhojen metsien ansiosta hyvinkin monipuolista ja kiintoisaa. Kolopuihin ja keloihin liittyvät uhanalaiset lajit mistä hyvänsä taksonista tulisi vähintäänkin selvittää.

Linnut

Linnustoa tulisi selvittää huomattavasti laajemmin ja pidemmällä aikajaksolla kuin mitä yva-ohjelmassa nyt esitetään. Menetelmäkuvaukset ovat aivan liian ympäripyöreitä. Olisi arvioitava vaikutukset myös lintujen elinympäristöjen heikentymisen ja häviämisen näkökulmasta sekä vaikutukset myös muuhun linnustoon kuin suojeltaviin lajeihin sekä vaikutukset FINIBA-alueisiin.

Pesivän linnuston selvittäminen on suunniteltu tehtävän linja- ja pistelaskenoilla, mutta ajankohtaa ei ole kesäkuuta 2011 tarkemmin esitetty. Vuorokaudenajat? Sääolosuhteet? Lapin Ely-keskuksen lausunnossa Oxford Intercon Finland Oy:n hankkeita koskien todetaan, että linnustokartoitus on tarpeellista tehdä ainakin kaksi kertaa.

Myös tämän hankkeen alueella ja sen läheisyydessä on uhanalaisen vaarantuneen linnun pesäreviireitä. Yva-ohjelmassa sanotaan, että hankkeessa on maaliskuuhun huhtikuussa 2011 meneillään Ailangantunturin tuntumassa sijaitsevan päiväpetolinnun reviiriin tarkkailu. Huomautamme, että kesto on aivan liian lyhyt eikä menetelmistä tässäkin kohden anneta tarkempaa tietoa.

Lapin Ely-keskuksen mukaan *tuulivoimala-alueen ja yksittäisten tuulivoimaloiden sijoituspaikkojen vaikutukset uhanalaisen lajin pesäreviiriin heikentymiseen tulee selvittää riittävän mittaisten ajanjaksoin ja asiantuntijan tekemällä lajin lentokartoituksella. Satelliittilähetin seurannalla tieto uhanalaisen linnun liikkeistä täydentyisi merkittävästi ja törmäysriskin arviointi varmistuisi edelleen.*

Uhanalaisten petolintujen osalta tulee hankealueilla selvittää muuttolentoreitit ja kaartelualueet (termiikkialueet), uhanalaisen linnun lentoreitit pesälle ja pesältä saalistusalueille sekä alueet, missä nuoret linnut harjoittelevat lentämistä. Selvittää tulee myös, onko hankealueella ja sen ympäristössä mahdollisesti uusia suurten petolintujen pesäreviirejä.

Yksistään hankealueella ja sen tuntumassa majailevan päiväpetolinnun, maakotkan vaarantumisen takia koko hanke olisi syytä unohtaa!

Arvokkaista linnustohavainnoista sinipyrstö on vanhojen metsien lintu, jonka esiintyminen painottuu Itä-Lapin alueelle. Hankkeen vaatimilla metsänhakuilla ja muulla raivaamisella voi olla lajin elinympäristöä heikentävä vaikutus, joka tulee selvittää.

Pesimälinnuston osalta suurikokoiset lajit kuten joutsen, metso, teeri, kuikka, kaakkuri ja huuhkaja voivat törmätä voimajohtoihin tuulivoimaloiden lisäksi. Lapissa varsin yleinen ampuhaukka lentää pikkulintuja saalistaessaan myös varsin matalalla, joten törmäysriski voimajohtoihin voi olla todennäköisempää kuin tuulivoimaloihin.

Törmäysriskiä johtimiin ja tuulivoimaloihin tulisi arvioida selostuksessa, mutta aineisto pesivästä linnustosta tulisi olla myös riittävää.

Myös muiden lajien kuin joutsenien, kuikkalintujen, kurkien ja petolintujen osalta törmäysriskiä johtimiin ja tuulivoimaloihin tulisi arvioida selostuksessa. Vaikutuksia linnuston populaatiotason muutoksille tulisi myös esittää.

Metson ja teeren soidinpaikoista ei ole esitetty tietoa. Selostuksessa tulee selvittää metson ja teeren soidinalueet ja esittää arvio hankkeiden vaikutuksesta riistalintujen elinympäristömuutoksiin.

Kevätmuuton ja syysmuuton tarkkailumenetelmiä pidämme täysin riittämättöminä. Södermanin Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi - kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa - oppaan mukaan laskenta tulisi toistaa huhtikuun alun ja kesäkuun puolivälin sekä heinäkuun ja marraskuun lopun välillä 4 - 7 päivän välein, arvioidun päämuuton aikaan 2 - 3 päivän välein.

Tähän hankkeeseen ja yva-ohjelmaan sopii myös seuraava huomautus Lapin Ely-keskuksen lausunnosta Oxford Intercon Finland Oy:n hankkeita koskien:

Muuttolintujen muuttoväylien tunnistaminen on hyvin puutteellista. Kemijokea seurailevaa muuttoväylää (ohjausväylää= muuton johtoväylää) käyttävät pääasiassa joutsenet, puoli- ja sukeltajasorsat ja kahlaajat.

Vaaranselän teitä muuttoaikoina hyödyntävien petolintujen muuttoväylien tunnistamista ei ole tehty. Vaaranselän teiden muuttoväylät tulisi selvittää erityisesti tuulivoimaloiden törmäyksille alttiiden lajien osalta (piekana ja muut petolinnut, hanhi ja muut suurikokoiset linnut). Selostuksessa tulisi selvittää, onko hankealueiden vaarajaksoilla tai vaikutusalueella muualla selvästi todennettavia muutonaikaisia ohjausväyliä?

Kohdassa 6.5.1 sanotaan, että olemassaolevaa tietoa tuulivoimala-alueen ja sen lähiympäristön linnustosta on toistaiseksi melko vähän - siitäkin vähästä ole viitsitty ottaa selvää, ainakaan asiasta ei ole tehty selkoa nyt esitetystä yva-ohjelmassa.

Muuttolinnuista sanotaan aivan tarkoitushakuisesti, että olemassa olevaa tietoa ei ole, minkä jälkeen puhutaan Kemijärven pohjoisrannan levähdysalueista ja esitetään toiveikkaita olettamuksia siitä, että olemattomille tai havaitsemattomille muuttolinnuille hankkeesta ei olisi mitään haittaa.

Itse olemme nähneet aivan päiväsaikaan mm. joutsenten muuttavan hankealueen välittömässä läheisyydessä.

Eläimet

Selvitykset muista eläimistä ovat kohdan 7.5.3 perusteella niin heikolla pohjalla ja ympäröiväisesti esitetty, että tämän perusteella emme mitenkään pysty kunnolla arvioimaan menetelmiä. Metsästäjien haastattelut eivät ole riittävä menetelmä vaikutusten arvioimiseksi. Riistaeläimiin kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida tieteellisesti kestäväällä tavalla.

Lapin Ely-keskuksen mukaan *tulee arvioida hankkeen vaikutukset saukon, ilveksen ja karhun elinympäristöille ja pesäpaikoille etenkin Ottavaarassa ja sen ympäristössä. Hirvien kesä ja talvilaitumien väliset vaellusreitit tulee selvittää. Kemijärvellä on asennettu hirviin pantoja seurantaa varten vuonna 2010. Tätä seurantatietoa tulee hyödyntää vaellusreittien selvittämisessä.*

Kohdassa 6.6.1 sanotaan, että riistakantojen seurannan mukaan Kemijärvellä tavataan yleisiä nisäkkäitä, kuten...saukkoja ja hirviä. Kuitenkaan saukko ei ole mikään yleinen laji, vaan saukko on luontodirektiivin liitteen II ja liitteen IV laji. Karhu on luontodirektiivin liitteen IV laji.

Mihin porot menevät räkkää pakoon, jos Ailankatunturikin viedään niiltä?

Huomautamme, että poroihin kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida myös tieteellisesti kestävämmällä tavalla kuin poroisäntiä haastatteleamalla, etenkin kun olemassa olevaa tietoa ei juurikaan liene vielä olemassa.

Arvokkaat luontokohteet, Natura-alueet ja muut suojelualueet

Suomen ympäristökeskuksen mukaan

Luontotyytit ovat maa- tai vesialueita, joilla on tietynlaiset ympäristöolot sekä luonteenomainen kasvi- ja eläinlajisto. Luontotyytin syntyy vaikuttavat muun muassa maa- ja kallioperä sekä vesiolot ja pienilmasto.

Luontotyyppiä suojellaan luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja lajien elinympäristöjen säilyttämiseksi.

lähde: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=473&lan=fi>

Ympäristöoikeus-teoksen (Kuusiniemi, Ekroos, Kumpula, Vihervuori: *Oikeuden perusteokset. Ympäristöoikeus*, WSOY, Juva, 2001) mukaan:

2.3.8. Luonnonsuojeludirektiivit

*Keskeiset luonnonsuojelusäädökset ovat lintudirektiivi (luonnonvaraisten lintujen suojelusta annettu direktiivi 79/409/ETY) ja luontodirektiivi (luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annettu direktiivi 92/43/ETY). Luontodirektiivin päätavoitteena on yhteisön tärkeinä pitämien luontotyyppien ja lajien suotuisan suojelutason säilyttäminen tai saavuttaminen; tavoite liittyy luonnon monimuotoisuuden suojeluun (suotuisan suojelutason käsitteestä ks. 68). [...] **Kumpikin***

direktiivi sisältää säännöksiä sekä aluesuojelusta että lajisuojelusta. Aluesuojelun kannalta keskeinen on luontodirektiivin kolmannen artiklan nojalla perustettava erityisten suojelutoimien alueiden yhtenäinen eurooppalainen ekologinen verkosto, Natura 2000. Verkosto koostuu lintudirektiivin mukaan osoitetuista erityisistä suojelualueista (SPA-alueet) ja luontodirektiivin mukaan valituista yhteisön tärkeinä pitämistä alueista (SCI-alueet), joista suojelun toteuttamisen jälkeen tulee erityisten suojelutoimien alueita (SAC). SCI-alueiksi valitaan yhteisön tärkeinä pitämien luontotyyppien alueita ja lajien elinympäristöjä.

Yhteisön tärkeinä pitämät luontotyypit on lueteltu luontodirektiivin liitteessä I ja lajit liitteessä II. Näistä ensisijaisesti suojeltavat ja lajit on merkitty tähdellä.

Liitteessä IV on lajit, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua, ja joiden elinympäristöjä (lisääntymis- ja levähdyspaikat) ei saa heikentää eikä hävittää. Luontovaikutusten arvioinnissa tulee ehdottomasti ottaa huomioon liitteen IV lajien elinympäristöt, esimerkiksi Ailanganselän ja sitä ympäröivien alueiden osalta Ailangan alueen voimallat infrastruktuureineen pirstoisivat erittäin pahasti lähes luonnotilaisena säilyneitä laajoja alueita, joilla on liitteen IV lajien elinympäristöjä.

Ailangan-Askan (ja Kuusivaara-Mömmövaaran) alueiden tiedetään olevan karhujen elinympäristöjä – koko Ailanganselkä on karhuille tärkeää elinympäristöä. Saukkoja on ainakin Ailangan-Askan alueen ja Kuusivaara-Mömmövaara alueen ympäristössä., ja olemme nähneet niitä myös Kemijärvellä (järvenä käsitettynä).

Tulisi selvittää ja arvioida, onko tämän hankkeen vaikutusalueilla karhujen ja saukkojen lisäksi muita luontodirektiivilajeja, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua ja / tai joiden elinympäristöjä ei saa heikentää eikä hävittää. Entä yhteisvaikutukset muiden voimalahankkeiden kanssa? Yhteisvaikutukset Kuusivaara-Mömmövaaran hankkeen sekä muiden Kemijärvellä suunnitteilla olevien hankkeiden kanssa?

Yva-ohjelmassa on eläimistöä jätetty karhu mainitsematta, vaikka sekä karhu että saukko ovat luontodirektiivin liitteen IV lajeja, joiden elinympäristöjä ei saa hävittää eikä heikentää. Muistutamme, että vaikka karhukanta olisikin elpynyt Suomessa, ja vaikka Kemijärven kaupungingeodeetti Tapio Pöyliö kuinka tarkoitushakuisesti väittäisi karhujen pesivän tuulivoimaloiden juuressa, karhu on silti luontodirektiivin liitteen IV laji, jota koskee em. elinympäristön heikentämis- ja hävittämiskielto!

Kuvassa 6.-3. olisi ollut syytä esittää myös Kuusivaara-Mömmövaara tuulivoimalahankkeen alueen sijainti, jotta hankkeiden yhteisvaikutuksesta (mm. pirstoutuminen) arvokkaisiin luontokohteisiin olisi saanut paremman käsityksen.

Arvokkaista luontokohteista jätetään yva-ohjelmassa sanomatta, että koko Ailangantunturi ympäristöineen - itse asiassa koko Ailanganselkä - muodostaa arvokkaan luontokohteen, mistä osoituksena on mm. Ottavaaran, Mustarinnantunturin ja Siikajoki-Juujoen Natura-alueet sekä Metsähallituksen Askanaavan dialogialue. Nyt esitetystä yva-ohjelmassa pyritään vähätteleämään mm. Askanaavan dialogialueen arvoa kautta linjan vetoamalla mm. siihen, että kyse ei ole lakisääteisestä suojelualueesta. Samoin vähätellään kautta linjan niin luontoarvoja kuin virkistyskäyttömahdollisuuksia vetoamalla siihen, että maakuntakaavassa Ailangan-Askan alue on maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi merkitty.

Hankealueella tai sen vaikutusalueella on mm. **vesilain ja metsälain perusteella suojeltavia kohteita** - esimerkkeinä lähteet, tunturilammet, purot, jyrkänteet ym. metsälain kohteet. Todellisuudessa koko Ailankatunturi lähialueineen on niin geomorfologisesti kuin luonnonarvojenkin puolesta todella arvokasta aluetta, jonka säilyttämistä nykyisellään myös **valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet ja voimassa oleva maakuntakaava** puoltavat.

Kaikesta edellä mainitusta huolimatta kohdassa 6.4.2 väitetään täysin harhaanjohtavasti, että hankealueella ei tiedetä olevan erityisiä luonnonarvoja - surkeudessaan hyvänä esimerkkinä yva-ohjelmassa sanotaan alueella olevan joitakin pienipiirteisiä kallioalueita, vaikka alueella on esimerkiksi **metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä** kuten **rotkoja ja kuruja, jyrkänteitä ja niiden välittömiä alusmetsiä**, karukkokankaita puuntuotollisesti vähätuottoisempia hietikoita, **kallioita, kivikoita, louhikoita, vähäpuustoisia soita** ja rantaluhtia sekä **lähteitä, puroja ja pysyvien vedenjuoksu-uomien muodostavia noroja sekä pienten lampien välittömiä lähiympäristöjä**.

Kun yva-ohjelmassa esitetty olemassa oleva tieto vaikuttaa olevan hyvin niukkaa tai olematonta, pitäisi luonnonarvot tutkia kunnollisesti. Esimerkiksi kohdassa Linnusto ja eläimistö s. 5 sanotaankin suoraan, että tietoja ei ole, vaikka mm. kotkiin ja lintujen muuttoreitteihin suunnitellut tuulivoimalat saattavat vaikuttaa erittäin haitallisesti.

Ailangan-Askan alue lähialueineen mukaan lukien Kuusivaara-Mömmövaaran alue on kokonaisuudessaan lähes luonnontilainen – mitä laajemmasta ja luonnontilaisemmasta alueesta on kyse, sitä merkittävämpi alue on luontokohteena. Yhdessä muualla Kemijärvellä ja naapurikunnissa sijaitsevien alueiden kanssa tällä **ekologisella verkostolla ja ekologisilla käytävillä** on vähintäänkin seudullista ja jopa sitä laajempaa merkitystä.

Nyt yva-ohjelmassa esitetyn perusteella ei käy ilmi, etteikö hankkeesta voisi aiheutua merkittäviäkin haittoja alueen luonnolle mukaan lukien suojelualueille. Jo yksistään tämä hanke, mutta myös yhteisvaikutuksena muiden hankkeiden kanssa hanke aiheuttaisi Natura-alueille niin merkittäviä ongelmia, että **suojeluperusteena olevien luontotyyppien ja lajien säilyminen ko. alueilla hyvin todennäköisesti vaarantuisi**.

Natura-arviointivelvoite koskee kaikkia sellaisia suunnitelmia tai hankkeita, jotka joko yksistään tai tarkasteltuna muiden hankkeiden kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentävät niitä Natura 2000 alueen luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty verkostoon.

Natura-arviointi on tehtävä myös Natura-alueen ulkopuolisten hankkeiden ja suunnitelmien vaikutuksiin liittyen – hanke voi sijaita jopa kymmenien kilometrien päästä Natura-alueesta, esimerkkinä tuulivoimaloiden haitat linnustolle.

Kaiken kaikkiaan tuulivoimaloiden Natura-alueisiin kohdistuvia vaikutuksia on varottava vähättelemästä ja varovaisuusperiaatetta tulee noudattaa.

Tässä tapauksessa **Natura-arvioinnit on tehtävä erikseen muiden luontoselvitysten lisäksi vähintäänkin Mustarinnantunturin ja Ottavaaran Natura-alueiden osalta**.

Yva-ohjelmassa sanotaan arviotavan vaikutuksia Metsähallituksen Askanaavan dialogialueeseen, mutta menetelmistä ei tässäköän kohden sanota halaistua sanaa. Tämän hankkeen kolme turbiinia tulisivat aivan dialogialueen rajalle, lähimmillään alle 100 metrin päähän - kuinka vaikutukset dialogialueeseen aiotaan selvittää ja arvioida?

Kuinka aiotaan arvioida ja ottaa huomioon hankkeen vaikutukset kansainvälisesti tärkeisiin ekosysteemeihin / luontotyypeihin (myös Luontodirektiivissä) ?

Kuinka aiotaan arvioida ja ottaa huomioon hankkeen vaikutukset kansallisesti tärkeisiin luontotyypeihin ja lajien esiintymispaikkoihin, esimerkkinä luonnonsuojelulain suojellut luontotyypit, äärimmäisten, erittäin uhanalaisten ja vaarantuneiden lajien (+ Suomen vastuulajien) esiintymispaikat, alueellisesti uhanalaisten lajien esiintymispaikat sekä arvokkaat kallioalueet ?

Kuinka näin muutoksille herkällä alueella arvioidaan esimerkiksi jyrkkien kallioalueiden ja tunturinteiden eroosiovaara?

Kuinka aiotaan arvioida ja ottaa huomioon hankkeen vaikutukset maakunnallisesti ja paikallisesti tärkeisiin alueisiin, esimerkkeinä **luonnon ydinalueet ja ekologiset käytävät** ?

Kuinka arvioidaan ja otetaan huomioon luontoon kohdistuvat **palautumattomat muutokset**?

Kuinka arvioidaan luontoselvitysten ja -vaikutusarviointien varmuutta ja luotettavuutta?

Ylipäätään vaikutukset luontoon ja eläimistöön tulee selvittää tarpeeksi laajalti. Esimerkiksi linnustoon, ekologisiin prosesseihin ja sitä kautta luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvat haittavaikutukset voivat ulottua monen kymmenen kilometrin päähän.

Kohdassa 7.5.4 sanotaan, että luontovaikutusten arviointi ulotetaan sellaisiin suojeltuihin kohteisiin, jotka sijaitsevat enintään noin 10 km:n etäisyydellä hankealueesta ja enintään noin 2-3 km:n etäisyydellä voimajohtoreitistä.

Ilmeisen tarkoitushakuisesti Mustarinnantunturin Natura-alue on unohdettu niin tässä kohdassa samoin kuin kohdassa 6.4, vaikka se sijaitsee noin 10 km:n päässä hankealueelta. Voimajohto ulottuisi noin 8 km:n päähän Mustarinnantunturin Natura-alueesta.

Mustarinnantunturin luonnonsuojelualue on sekä SCI- että SPA-alue, ja etenkin suojelun perustana olevan linnuston osalta on tärkeää huomioida yhteisvaikutukset muidenkin voimalahankkeiden, etenkin Kuusivaara-Mömmövaaran hankkeen kanssa. Tämä Ailankatunturin hanke vaikuttaisi hyvin todennäköisesti merkittäväällä tavalla Mustarinnantunturin luonnonsuojelualueeseen (FI 130 1102, maakuntakaavassa SL 4247) yksinäänkin, joten Natura-arviointi on tehtävä olipa kyse mistä tahansa hankeyhdistelmästä tai yksittäisestä hankkeesta!

lähde: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=63105&lan=fi>

Mustarinnantunturi

Koodi FI 130 1102

Kunta Posio,
Kemijärvi

Pinta-ala 9 435 ha

Aluetyyppi SCI ja SPA

Alueen kuvaus:

Mustarinnantunturin alueella on paljon erityyppisiä reunavyöhykkeitä ja kasvupaikkoja johtuen soiden ja metsien vaihtelusta ja paikoin jyrkästä topografiasta.

Metsistä suuri osa on korkealla alueella. Palotunturin alueella on harvinaisia luonnontilaisia palorefugiokuusikoita. Lähteet ja tihkupinnat tekevät alueesta edustavan pienvesikokonaisuuden.

Alue erittäin hieno vanhan metsän ja aapasoiden mosaiikki. Alueen laajuus ja yhtenäisyys on monien lajien kannalta eduksi. Kohdassa " Muuta lajistoa " on mainittu alueellisesti uhanalaisia ja harvinaisia lajeja.

Suojelutilanteen tarkennus ja toteutuskeinot:

Mustarinnantunturin alue muodostuu:

- Mustarinnantunturin erityiseksi suojelualueeksi perustetusta alueesta,
- Mustarinnantunturin seutu -nimisestä soidensuojelun perusohjelmaan kuuluvasta alueesta ja
- Kiekin ja Palotunturin alueista, jotka kuuluvat vanhojen metsien suojeluohjelmaan.

Alueen suojelu tullaan toteuttamaan luonnonsuojelulain keinoin.

Luontodirektiivin luontotyypit:

Humuspitoiset lammet ja järvet	10 %
Vuorten alapuoliset tasankojoet, joissa on Ranunculion fluitantis ja Callitriche-Batrachium-kasvillisuutta	1 %
Vaihettumissuot ja rantasuot	2 %
Fennoskandian lähteet ja lähdesuot	<1 %
*Aapasuot	32 %
Kasvipeitteiset silikaattikalliot	<1 %
*Borealiset luonnonmetsät	51 %
*Puustoiset suot	2 %
* priorisoitu luontotyyppi	

Luontodirektiivin liitteen II lajit:

karhu

saukko

Lintudirektiivin liitteen I linnut:

ampuhaukka metso

kapustarinta palokärki

kuikka pohjantikka

kurki uivelo

laulujoutsen alueella 2 uhanalaista
laji

liro

Lintudirektiivin liitteessä I mainitsemattomat säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut:

mustaviklo

metsähanhi

Muuta lajistoa:

harmaasieppo pohjansirkku

hippiäinen punarinta

hömötiainen rautiainen

isokäpylintu selkälokki

käpytikka taviokuurna

keltävästäräkki tervapääsky

kirjosieppo tilhi

lapintiainen urpiainen

leppälintu vihervarpunen

metsäkirvinen aapasara

metsäviklo hentohaprakääpä

pajusirkku nuijasara
pikkukäpylintu riekonkääpä

Ottavaaran Natura-alue (FI 130 0406, maakuntakaavassa SL 4289), on tärkeä vanhan metsän alue - metsät ovat jyrkän ja kivisen vaaran rinteellä olevia yli 200-vuotiaita männiköitä. Huomautamme, että Ottavaaran Natura-alue jäisi tämän Ailangantunturin hankkeen ja Kuusivaara-Mömmövaaran hankkeen välittömään läheisyyteen. Natura-arviointi on Ottavaaran osalta tehtävä, olipa kyse mistä tahansa hankeyhdistelmästä tai yksittäisestä hankkeesta!

lähde: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=63060&lan=fi>

Ottavaara

Koodi FI 130 0406

Kunta Kemijärvi

Pinta-ala 820 ha

Aluetyyppi SCI

Alueen kuvaus:

Alueen metsät ovat jyrkän ja kivisen vaaran rinteellä olevia yli 200-vuotiaita männiköitä. Keloja ja maapuita on runsaasti. Lehtipuita on niukasti. Paikoin näkyy vanhojen poimintahakkuiden jälkiä.

Tärkeä vanhan metsän alue.

Suojelutilanteen tarkennus ja toteutuskeinot:

Ottavaaran alue kuuluu vanhojen metsien suojeluohjelmaan (VMO).

Alueen suojelu tullaan toteuttamaan luonnonsuojelulain nojalla.

Luontodirektiivin luontotyypit:

Luontodirektiivin luontotyypeistä Ottavaarassa on muiden suojeltavien luontotyyppien ohella nimenomaan priorisoituja luontotyyppisiä seuraavasti

Humuspitoiset lammet ja järvet 5 %

*Boreaaliset luonnonmetsät 85 %

*Puustoiset suot 10 %

* priorisoitu luontotyyppi

Luontodirektiivin liitteen II lajit:

Natura-tietolomakkeen tiivistelmän mukaan Ottavaaran luontotyyppien tärkeitä lajeja on mm.:

saukko

Lintudirektiivin liitteen I linnut:

ampuhaukka	liro
helmipöllö	metso
hiiripöllö	palokärki
huuhkaja	pohjantikka
kuikka	pyy

Muuta lajistoa:

kuukkeli

lapintiainen

Lintudirektiivin linnuista ampuhaukka on Suomessa uhanalainen, metso ja pohjantikka silmällä pidettäviä lajeja. Lisäksi silmälläpidettäviä lajeja on kuukkeli ja lapintiainen.

Siikajoen-Juujoen Natura-alue sijoittuu Ailanganselälle hankealueen lounaispuolelle. Yva-ohjelmassa tulisi vähintäänkin arvioida Natura-arvioinnin tarpeellisuutta.

lähde: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=147161&lan=fi>

Siikajoki-Juujoki

Koodi	FI 1300407
Kunta	Kemijärvi,Posio
Pinta-ala	121,9 ha
Aluetyyppi	SCI

Alueen kuvaus:

Siikajoki ja Juujoki ovat oligotrofisia, lievästi humuspitoisia jokia. Siikajoen vesi on väriltään kohtuullisen kirkasta, Juujoen hieman humuksen värjäämää.

Jokien valuma-alueet ovat maastonmuodoiltaan erittäin jyrkkäpiirteisiä. Korkeimmat alueen tunturit

ovat 360 metriä korkeita, kun taas Juujärvi sijaitsee vain 125 metriä merenpinnan yläpuolella. Vallitseva metsätyyppi valuma-alueilla on kuivahko kangas ja puusto on pääasiassa havupuustoa. Soita valuma-alueilla on kohtuullisen vähän ja suurin osa niistä ojittamattomia. Vedenlaatututkimusten mukaan Siika-Juujoen vesistö on säilynyt lähes luonnontilaisena. Alueen muihin vesistöihin verrattuna kiintoaineen ja ravinteiden pitoisuudet ovat poikkeuksellisen alhaisia.

Merkittävin eteläisen Lapin tiedossa olevista uhanalaisen lajin esiintymistä. Siikajoessa ja Juujoessa on elinvoimainen luontainen taimenkanta.

Suojelutilanteen tarkennus ja toteutuskeinot:

Alueen suojelu toteutetaan vesilain ja ympäristösuojelulain keinoin.

Luontodirektiivin luontotyypit:

Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit 100 %

Luontodirektiivin liitteen II lajit:

alueella 1 uhanalainen
laji

Muuta lajistoa:

harjus

pikkunahkiainen

taimen

Sekä pinta- että pohjavesiä koskeva lainsäädäntö tulee ottaa huomioon.

Metsälain perusteella luonnontilaisten tai luonnontilaisten kaltaisten lähteiden, purojen ja norojen välittömän lähiympäristön ominaispiirteitä ei saa heikentää. Lisäksi avolähteet, lähteiköt, tihkupinnat ja pikkupurot ovat luontodirektiivin liitteen I luontotyyppisiä, jotka on säilytettävä ja joiden tyypillinen lajisto on suojeltava.

Vesilainsäädännön mukaan lähteen luonnontilaisuutta ei saa vaarantaa. Lähteitä hankealueella on ainakin kuusi, vaikka kohdassa 6.4.3 lähteitä väitetään olevan ainoastaan kaksi. Ailangan-Askan alueella sijaitsevista vähintään 14 lähteestä ainakin 7 sijaitsee tunturien lakialueella. Lähteitä koskevan lainsäädännön mukaan lähteitä ja niiden ympäristöä ei saa muuttaa niin, että lähteiden säilyminen luonnontilaisena vaarantuu. Lähteiden esiintyminen osoittaa myös pohjaveden olemassaoloa. Pohjavesien suojelun osalta lainsäädäntö on varsin tiukka.

On myös huomioitava, että vesilainsäädännössä painotetaan vesistöjen virkistyskäyttöä. Muun muassa haitat Askanselän veneväylään ja Kauhaselän venereittiin tulisi huomioida, yhtäläillä kuin haittavaikutukset muualle Ailankatunturia ympäröivälle Kemijärvelle (järvenä).

Kemijärvi järvenä on merkittävä vesi, mutta koko yva-ohjelmassa Kemijärvi on ilmeisen tarkoitushakuisesti unohdettu kautta linjan.

Alustava voimajohtoreitti kulkisi kilometrin päässä Ailanganjoesta ja Ailanganjärvestä, mutta silti kohdassa 6.4.3 sanotaan, että alustavalla voimajohtoreitillä tai sen läheisyydessä ei ole merkittäviä pohja- tai pintavesikohteita. Kuitenkin Ailanganjärvi rajoittuu Ottavaaran Natura-alueeseen!

Voimajohdon tarkemmasta sijoittumisesta ei anneta tietoa, nyt yva-ohjelmassa esitetyn perusteella voimajohto menisi Metsähallituksen Askanaavan dialogi-alueen rajaa pitkin ja tulisi hyvin lähelle Ottavaaran luonnonsuojelualuetta. Voimajohdon ympäristövaikutusten arvioinnista eikä arviointimenetelmistä ei sanota mitään. Näin epämääräisen, epätasällisen ja olemattoman tiedon valossa meidän on mahdotonta arvioida kunnolla voimajohdon vaikutuksia ja arviointimenetelmiä vaikutusten arvioimiseksi.

Putoavien jäiden aiheuttama ongelma, joka ulottuu ainakin 700 metrin säteelle, on arvioitava myös luontovaikutusten ja Natura-alueiden osalta.

MAAPERÄÄN JA VESIIN KOHDISTUVISTA VAIKUTUKSISTA JA NIIDEN PUUTTEELLISISTA ARVIOINNEISTA

Kohdassa 7.1 sanotaan, että hanke ei vaikuta olennaisesti maaperään, pienilmastoon, luonnonvarojen hyödyntämiseen eikä vesistöihin. Em. väitteitä ei ole lainkaan perusteltu! Mitään selvityksiä ei esitetä! Esimerkiksi maaperävaikutukset näin massiivisessa hankkeessa ovat varmastikin merkittäviä ja olennaisia. Missään kohta yva-ohjelmaa ei kuitenkaan millään lailla perustella, että vaikutuksia maaperään tai vesiin ei olisi, puhumattakaan välillisistä vaikutuksista pienilmastoon ja esimerkiksi lajien elinympäristöjen muuttumiseen !

Nyt esitettyyn yva-ohjelmaan ei siis ole sisällytetty maaperään, pohjavesiin eikä muihin vesiin (lähteet, lammet, purot, norot yms.) kohdistuvia ympäristövaikutuksia ollenkaan, mitä pidämme vakavana puutteena. Em. ympäristövaikutukset tulisi ehdottomasti arvioida. Yva-ohjelman olemattomien selvitysten varassa ei pysty nyt arvioimaan näitä em. vaikutuksia eikä niiden arviointimenetelmiä, kun vaikutuksista ja niiden arviointimenetelmistä ei ole halaistua sanaa.

Olisi arvioitava perustusten teon ja koko hankealueen ja sen infrastruktuurin rakentamisen vaikutus niin maaperään kuin lähteisiin ja / tai pohjaveteenkin, sillä näin isojen voimaloiden perustusten on oltava erittäin rankkoja, mikä yva-ohjelmasta ilmeenkkin kohdasta 3.4.1. Yva-ohjelmassa sanotaan, että kutakin turbiinia varten tarvitaan vähintään 25 metriä halkaisijaltaan oleva ja syvyydeltään 3-5 metriä oleva kuoppa ja pinta tasoitetaan 50 x 50 metrin alueelta (toisin sanoen 11 x 50 x 50 neliometriä, joka on 27 500 neliometriä). Teräsankkurien sanotaan ulottuvan 10 - 30 metrin syvyyteen. Myös kaapelien rakentaminen vaikuttaa maaperään usean metrin syvyydeltä.

Sähköaseman kuvausta kuivatusalueineen ja öljynkeräysaltaineen ei ole yva-ohjelmassa lainkaan esitetty, joten miten me voisimme arvioida niiden ympäristövaikutuksia tai menetelmiä ympäristövaikutusten arvioimiseksi (joita myöskään ei ole esitetty). On selvittävä täsmällisesti, kuinka yksittäisten tuuliturbiinien sähkönsyöttö sähköasemalle aiotaan järjestää rakenteiden ja maanrakennustöiden osalta. Vaadimme selvitystä myös muuntajien vaatimista rakenteista, kuten öljynkeräysaltaista ja niiden riskeistä ja ympäristövaikutuksista etenkin ongelmatilanteissa. On selvittävä myös kentän kuivatusjärjestelmien ympäristövaikutukset mm. pohjavesiin ja vesiasioihin.

Yhdysteistä sanotaan alustavan arvion - jota ei esitetä - mukaan rakennettavan 8 km uutta tietä. Tiet rakennettaisiin lähes luonnontilaiseen maastoon, jossa on lampia ja lähteitä. Ailangan-Askan alueella on lähteitä vähintään 14, joista ainakin 7 tunturien lakialueella.

Ailankatunturin korkeuden vuoksi tiestö jouduttaisiin rakentamaan serpentiinimäisesti tunturin kylkiin - hyvällä syyllä voidaan kysyä, onko tämä mielekäästä alueen luonto-, maisema- ja muut arvot huomioon ottaen. Teiden leveyden sanotaan olevan 5 m, mutta Oxford Intercon Finland Oy:n vastaavissa hankkeissa teiden sanotaan olevan vähintään 10 m.

Voimalakomponenttien sanotan kohdassa 3.4.2. kuljetettavan rakennuspaikoille rekoilla! Meidän järkeemme ei mahdu, kuinka rekkaliikenteen mahdollistavaa jyrkää tiestöä pystyttäisiin rakentamaan ko. alueelle, jollei sitten Ailankatunturin kylkiä raivata erittäin laajalti ja (kauko)maisemassa pitkälle näkyvästi näitä leveitä serpentiiniteitä varten! Pelkästään yhden voimalan tarvitsemien osien kuljettamiseen tarvittaisiin noin 10 rekka-autoa, nostureiden, betonin ja muiden rakennusmateriaalien kuljettamisesta puhumattakaan!

Maa-ainesten oton vaikutuksista rakennusalueisiin sekä alueisiin, joilta maa-aineksia tuodaan mm. teiden rakentamista varten, tulisi esittää edes jonkinlaisia arvioita. Nyt ei ole esitetty minkäänlaisia arvioita. Teiden rakentamiseen tarvittavien materiaalien osalta vaadimme tarkempia selvityksiä mm. siitä, mistä maa-ainekset tultaisiin hankkimaan ja mitä ympäristövaikutuksia maa-ainesten otolla ja hankinnalla olisi.

Sekä tuulivoimaloiden rakentamisen aikaisista että käytön aikaisista vaikutuksista tulisi arvioida vaikutukset maaperään, pohjaveteen ja vesiin, sillä varsinaisen voimala-alueen lisäksi mm. voimalinjat, tiet ja teihin liittyvä ojat olisivat olemassa koko ajan ja voivat vaikuttaa maaperään esimerkiksi kuivattamalla maaperää ja / tai muuttamalla vesiolosuhteita, joilla seikoilla puolestaan voi olla vaikutuksensa lajien elinympäristöjen muuttumiseen ja sitä kautta kasvi- ja eläinlajien elinolosuhteisiin ja pärjäämiseen.

Myös voimajohdon, maakaapeleiden ja ja sähköaseman rakentaminen edellyttää maan myörimistä jopa usean metrin syvyydeltä, puhumattakaan teräsankkurien poraamisesta jopa 30 metrin syvyyteen. Myös 110 kV ilmajohdon liityntäasema Jumisko-Pirttikosken voimajohtolinjaan edellyttää maanrakennustöitä, jotka vielä sijoittuivat Ottavaaran Natura-alueen välittömään läheisyyteen. Yleensä tuulivoimalat tarvitsevat jonkinlaisen maadoituksen salamaniskujen varalta. On selvittävä, kuinka edellä mainitut näinkin massiiviset maarakennustyöt vaikuttaisivat maaperään ja mm. pohja- ja valumavesiin, lähteisiin, puroihin ja lampiin sekä yleensä vesiolosuhteisiin ja vesiin sekä ympäristöön mukaan lukien ns. luontodirektiivilajit ja luontotyyppit.

On selvittävä myös se, kuinka paljon kaiken hankkeeseen liityvän rakentamisen alle jäisi maapinta-alaa eri vaihtoehdoissa ja mitä ympäristövaikutuksia sillä olisi eri vaihtoehdoissa mm. luontodirektiivilajien ja luontotyyppien sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta.

Yva-ohjelman kohdassa 3.4.1.3 sanotaan, että voimajohdon linjausta suunniteltaessa otetaan huomioon arvokkaat luontokohteet, kulttuurimaisemat ja suojelualueet. Kuitenkin linjaus on alustavasti vedetty Ailankatunturin huipulle, Dialogi-alueen rajaa pitkin Ottavaaran Natura-alueen viereen. Itse asiassa koko kyseinen hanke on täysin epärealistinen, jos arvokkaat luontokohteet, kulttuurimaisemat ja suojelualueet haluttaisiin tosiasiallisesti ottaa edes aavistuksen verran huomioon!

Kuvista 3-6. ja 3-7. saa helposti harhaanjohtavan käsityksen, että tuulivoimalan tornin korkeus vastaisi voimajohtopylvään ja sitä ympäröivien puiden korkeutta! Todellisuudessa voimajohtopylväs olisi yksi kuudesosa tuulivoimalan tornin korkeudesta! Olisi ollut syytä piirtää voimajohtopylväs kuvaan 3-6., eikä pahitteeksi olisi ollut piirtää esim. Helsingin Olympiastadionin tornia (72 m) tai tavallista omakotitaloa, jotta mittasuhteista olisi saanut edes jonkinlaisen käsityksen.

Mitä poistovaiheessa tapahtuisi hankkeen myötä rakennetuille teille? Jos perustuslaatat jätettäisiin käytöstä poiston jälkeen paikoilleen, 25 m halkaisijaltaan olevat laatat estävät kasvillisuuden kasvamista hyvin pitkän ajan - kuinka nämä vaikutukset kasvillisuuteen ja sitä kautta hiilen kiertoon, maaperään ja vesiolosuhteisiin aioitaan ottaa huomioon?

Mitä syvälle ulottuvilla maadoitusjohtimilla tarkoitetaan? Entä niiden ympäristövaikutukset, kun ne jätettäisiin maaperään ikuisiksi ajoiksi?

Kohdassa 7.12 rakentamisen ja käytöstä poiston liikennevaikutuksista ja niiden arvioinneista on annettu hyvin ympäröivää kuvaus

YHTEISVAIKUTUSTEN JA KUMULOITUVIEN HAITTAVAIKUTUSTEN MUSERTAVUUS

Nyt yva-ohjelmassa jätetään sanomatta, että Oxford Intercon Finland Oy:n hankkeiden kanssa tuulivoimaloita tulisi pahimman vaihtoehdon mukaan Kemijärven ympärille yhteensä 50 -62. Kuusivaara-Mömmövaaran hankkeen ja tämän hankkeen väliin jäisi Metsähallituksen Askanaavan dialogialue. Myös Ottavaaran Natura-alueeseen yhteisvaikutukset olisivat merkittävän suuret, kuten myös suhteellisen lähellä sijaitsevaan Mustarinnantunturin luonnonsuojelualueeseen. Ylipäätään yhteisvaikutukset koko Kemijärven (joko järvenä tai kaupunkina käsitettynä) alueelle olisivat todella merkittävät.

Lapin Ely-keskuksen lausunnossa Oxford Intercon Finland Oy:n hankkeita koskien todetaan, että hankkeiden yhteisvaikutusten arviointi on keskeistä:

Tässäkin arviointiohjelmassa jää epäselväksi, arvioidaanko kaikkien Kemijärven tuulivoimalahankkeiden yhteisvaikutuksia ja millä menetelmillä? Hankealueiden kumuloituvat kokonaisvaikutukset tulee selvittää ja arvioida niiden merkittävyys riittävällä tavalla. Kokonaisvaikutusten osalta tulisi tehdä riittävää merkittävyyden arviointia ja edes yrittää tunnistaa lieventämiskeinoja, vaikka lieventämiskeinoillakaan tuskin tulisi käytännössä olemaan mitään merkitystä hankkeiden massiivisten haittojen pienentämisessä.

Alueen kehittyminen nollavaihtoehtoon mukaan on otettava arvioinnissa huomioon, myös yhteisvaikutusten arviointien osalta.

Maisemavaikutuksen (myös vilkkuminen) lisäksi meluvaikutus etenkin muiden vireillä olevien hankkeiden kanssa tulisi olemaan hyvin merkittävä.

Kohdassa 7.1 sanotaan täysin tarkoitushakuisesti, että yhteisvaikutuksista korostuu yhteinen vaikutus lähialueen(!) maisemakuvaan. Miksi kaukomaisema ja välialueen maisema on unohdettu, vaikka vaikutus niihin tulisi olemaan musertava!

Vaikutusten arvioinnissa hyödynnetyistä pohjoismaisista tutkimuksista pitäisi antaa täsmällisempää tietoa: mitä ja missä tehtyjä tutkimuksia, kenen intresseistä tehtyjä tutkimuksia?

Huomautamme, että kohdassa 7.9 ei puhuta mitään vaikutuksista lentoliikenteeseen. Muun muassa tuulivoimaloiden häiriövaikutukset tutkiin olisivat hyvin merkittävä riski sekä siviili-ilmailulle että ilmapuolustukselle. Erityisesti tässä asiassa tulee arvioida ja ottaa huomioon (myös ylikunnalliset ja valtakunnalliset) yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa.

Yhteisvaikutuksista kohtaan 7.13 liittyen huomautamme, että pelkästään lähialueille suunnitteilla olevien hankkeiden huomioiminen ei ole riittävää, vaikka se tärkeää onkin. Esimerkiksi linnustoon vaikutukset voivat ulottua hyvinkin pitkältä ja kokonaisuutena hankkeiden yhteisvaikutukset tulee arvioida ja ottaa huomioon mm. valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden ja maakuntakaavan (määräysten) suhteen. Yhteisvaikutusten sanotaan voivan koskea erityisesti maisemavaikutuksia, mikä on toki tärkeää, mutta myös muut tärkeät yhteisvaikutukset tulisi arvioida, esimerkiksi yhteisvaikutukset ja kumulatiiviset vaikutukset elinkeinoihin sekä alueen imagoon ja viihtyvyyteen, joilla puolestaan on monia kerrannaisvaikutuksia.

Ympäristövaikutusten merkittävyyden osalta huomautamme, että ympäristön sietokyky herkkine ekosysteemeineen on Kemijärvellä huomattavasti pienempi kuin esimerkiksi Etelä-Suomessa. Varovaisuusperiaatetta tulee senkin vuoksi ehdottomasti noudattaa.

Ympäristön sietokyvyn arvioinnissa sanotaan hyvin ympäröivästä käytettävän saatavilla olevaa tutkimustietoa ja asiantuntijoiden arvioita. Meidän on vaikeaa, suorastaan mahdotonta ottaa kantaa ja lausua mielipiteitämme näin olemattoman informaation varassa.